

WYKONANIE BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO ZA 2020 ROK

1. Poziom wykonania samorządowych budżetów

Jednostki samorządu terytorialnego województwa dolnośląskiego (165 gmin, 26 powiatów, 4 miasta na prawach powiatu i województwo samorządowe) w 2020 r. zrealizowały łącznie dochody w wysokości 22 755,2 mln zł i wykonały wydatki w wysokości 21 963,3 mln zł. Wykonane dochody były o 1 817,6 mln zł, a wydatki o 1 157,9 mln zł wyższe od wykonanych w 2019 roku. Dynamika wzrostu dochodów JST w regionie wyniosła 8,7% i była niższa od ustalonych średnich dla wszystkich JST w kraju (9,5%), a dynamika wzrostu wydatków JST w regionie wyniosła 5,6% i również ukształtowała się na poziomie niższym niż średnia dla wszystkich JST w kraju (6,8%).

Wzrost dochodów dolnośląskich JST w 2020 r. był wynikiem wzrostu dotacji celowych (o 12,2%), wzrostu subwencji ogólnej (o 10,0%) i dochodów własnych (o 6,5%). Wzrost wydatków dolnośląskich JST spowodowany był głównie wzrostem wydatków bieżących (o 8,5%), przy zmniejszeniu wydatków majątkowych (o 8,7%), głównie poprzez spowolnienie tempa realizacji inwestycji (spadek wydatków inwestycyjnych o 11,7%).

Plany dochodów uchwalone w budżetach dolnośląskich JST zostały wykonane w 101,3%, a plany wydatków w 92,3%. Stopień wykonania samorządowych budżetów w regionie ukształtował się podobnie jak średnia w kraju, która dla dochodów wyniosła 100,4%, a dla wydatków 92,1% planowanych wielkości. Plan dochodów nie został w pełni zrealizowany w budżetach 89 jednostek (77 gminach, 11 powiatach, 1 mieście na prawach powiatu). Na niepełne wykonanie planu wydatków ogółem oddziaływało wykonanie planu wydatków bieżących w 94,3% i planu wydatków majątkowych w 82,2% (kwotowo odpowiednio o 1 126,7 mln zł i o 693,5 mln zł niższych niż planowane).

Analiza stopnia wykonania planu dochodów i wydatków w budżetach jednostek poszczególnych szczebli wskazuje, że wszystkie zrealizowały dochody na poziomie wyższym niż planowane — w województwie na poziomie 111,3%, w powiatach 102,6%, w gminach 100,5% i w miastach na prawach powiatu 100,4% przy realizacji wydatków na poziomie niższym niż planowany — odpowiednio 97,1%, 92,0%, 90,6% i 94,5%.

Wykonanie planu dochodów na poziomie wyższym (o 9 punktów proc.) niż wykonanie planu wydatków pozytywnie oddziaływało na poprawę wyniku i zmniejszenie łącznej kwoty deficytu w stosunku do kwot określonych w uchwałach budżetowych. W 2020 r. budżety dolnośląskich JST zamknęły się zbiorczo nadwyżką — w wysokości 791,9 mln zł, przy planowanym deficycie w wysokości 1 328,0 mln zł. Na taki wynik złożyły się odnotowany ujemny wynik budżetów miast na prawach powiatu — 262,5 mln zł oraz dodatnie wyniki: budżetów gmin — 568,2 mln zł, budżetu województwa samorządowego — 270,9 mln zł i budżetów powiatów — 215,4 mln zł.

Z danych publikowanych na stronach Ministerstwa Finansów wynika, że w 2020 r. budżety jednostek samorządu terytorialnego w Polsce zamknęły się zbiorczo nadwyżką w wysokości 5 689,5 mln zł (przy planowanym deficycie w wysokości 21 169,5 mln zł), a liczba jednostek z deficytem zmniejszyła się do 565 (w 2019 r. deficyt dotyczył 1180 jednostek).

Poziom wykonania dochodów i wydatków oraz wynik realizacji budżetów dolnośląskich JST w 2020 r. przedstawia tab. 1.

Tabela 1. Dochody i wydatki oraz wynik budżetów dolnośląskich JST w 2020 r.

Wyszczególnienie	Dochody			Wydatki			Wynik budżetu				
	plan	wykonanie	procent wykonania planu	plan	wykonanie	procent wykonania planu	per saldo [tys. zł]	deficyt		nadwyżka	
	[tys. zł]	[tys. zł]		[tys. zł]	[tys. zł]			[tys. zł]	liczba JST	[tys. zł]	liczba JST
JST ogółem	22 455 613	22 755 189	101,3	23 783 580	21 963 320	92,3	791 869	-385 911	35	1 177 779	161
Gminy, z tego:	11 470 952	11 533 008	100,5	12 107 652	10 964 855	90,6	568 153	-107 468	31	675 621	134
– miejskie	3 509 844	3 478 743	99,1	3 744 021	3 363 286	89,8	115 457	-46 940	10	162 397	21
– wiejskie	3 681 575	3 776 613	102,6	3 887 905	3 515 449	90,4	261 164	-37 654	13	298 818	65
– miejsko-wiejskie	4 279 534	4 277 652	100,0	4 475 726	4 086 119	91,3	191 532	-22 874	8	214 406	48
Powiaty	2 579 447	2 646 890	102,6	2 642 059	2 431 507	92,0	215 383	-2 572	2	217 955	24
Miasta na prawach powiatu	7 166 761	7 196 542	100,4	7 892 446	7 459 082	94,5	-262 539	-275 871	2	13 332	2
Województwo samorządowe	1 238 452	1 378 748	111,3	1 141 424	1 107 876	97,1	270 872	0	0	270 872	1

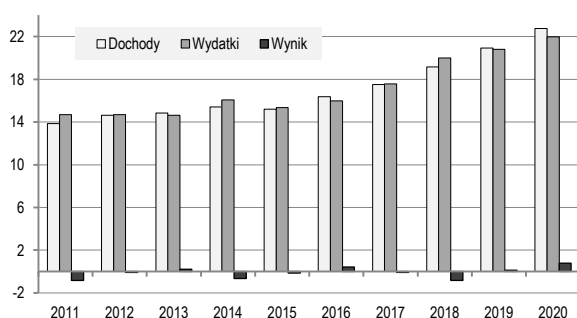
Wyniki realizacji budżetów JST za 2020 r. ukształtowały się następująco:

- 146 JST realizowało budżet z planowanym deficytem, a ostatecznie rok budżetowy deficytem zamknęło 35 (17,9%) JST — 31 gmin, 2 powiaty i 2 miasta na prawach powiatu — łącznie na kwotę 385,9 mln zł (dla porównania — w 2019 r. deficyt dotyczył 89 budżetów łącznie na kwotę 347,4 mln zł);
- 48 JST realizowało budżet z planowaną nadwyżką i 2 JST ze zrównoważonym budżetem, a ostatecznie rok budżetowy nadwyżką zamknęło 161 (82,1%) JST — 134 gminy, 24 powiaty, 2 miasta na prawach powiatu i województwo samorządowe — łącznie na kwotę 1 177,8 mln zł (dla porównania — w 2019 r. nadwyżkę odnotowano w 107 budżetach JST łącznie na kwotę 465,7 mln zł).

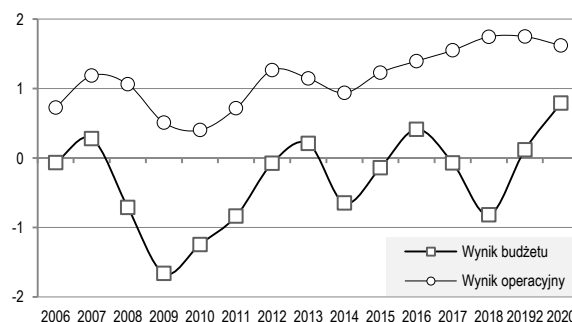
Wyniki analiz wskazują na poprawę wyniku w stosunku do planu w budżetach wszystkich 196 JST w regionie z których:

- 111 uzyskało nadwyżkę przy planowanym deficycie,
- 35 zrealizowało deficyt niższy od planowanego,
- 48 uzyskało nadwyżkę wyższą od planowanej,
- 2 zrealizowały nadwyżkę przy planowanym zrównoważeniu budżetu.

W żadnej JST nie odnotowano pogorszenia wyniku w stosunku do planowanego, tj. nie wystąpiło pogłębienie deficytu, ani pomniejszenie kwoty planowanej nadwyżki budżetu, nie było też sytuacji wystąpienia deficytu przy planowanej nadwyżce. Poprawa wyników w dużej mierze związana była z otrzymanym wsparciem w postaci środków finansowych z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych. W 2020 roku środki te były przekazywane w II transzach: I transza w wysokości 383,2 mln zł dla wszystkich dolnośląskich JST, natomiast druga transza w wysokości 319,1 mln zł zasilila budżety tych samorządów, których projekty zadań inwestycyjnych wyłoniono w postępowaniu konkursowym.

Rys. 1. Dochody i wydatki oraz wynik budżetów dolnośląskich JST w latach 2011–2020 (w mld zł)

Rys. 2. Wynik budżetu i wynik operacyjny dolnośląskich JST w latach 2006–2020 (w mld zł)

Analiza zmian poziomu dochodów i wydatków dolnośląskich JST w latach 2011–2020 pozwala zauważyć ich tendencję wzrostową szczególnie w latach 2014 i 2017–2020 r. W roku budżetowym 2020 wzrost dochodów wyprzedził wzrost wydatków (o 3,1 punktu proc.), co wyraziło się nadwyżką w wysokości 791,9 mln zł (w 2019 r. nadwyżka wyniosła 118,3 mln zł).

Zmiany poziomu dochodów i wydatków oraz wynik realizacji budżetów dolnośląskich JST w latach 2011–2020 przedstawia rys. 1. natomiast poziom wyniku operacyjnego i wyniku budżetu dolnośląskich JST w latach 2006–2020 przedstawia rys. 2.

Zgodnie z zasadą równoważenia budżetu bieżącego określoną w art. 242 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2021 r. poz. 305), zwanej dalej „u.f.p.” (do 2022 r.), wydatki bieżące nie mogą być wyższe niż dochody bieżące powiększone o nadwyżkę bieżącą z lat ubiegłych i wolne środki. W 2020 r. jednostka samorządu terytorialnego zgodnie z art. 15zóa ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. poz. 1842 z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą o zwalczaniu COVID-19”, mogła przekroczyć relację, o której mowa w art. 242 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych o kwotę planowanych wydatków bieżących ponoszonych w celu realizacji zadań związanych z przeciwdziałaniem COVID-19 w części, w jakiej zostały sfinansowane dochodami majątkowymi lub przychodami, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 1–4 i 7 u.f.p. i kwotę planowanego ubytku w dochodach będącego skutkiem wystąpienia COVID-19.

Wyniki realizacji budżetów w 2020 r. wskazują na zachowanie tej zasady przez wszystkie dolnośląskie JST. Dla porównania w pierwszym roku jej obowiązywania (2011) — aż 11 JST nie zachowywało tej relacji.

W 2020 r. nadwyżkę operacyjną określoną różnicą dochodów i wydatków bieżących uzyskały 193 JST — 162 gminy, 26 powiatów, 4 miasta na prawach powiatu i województwo samorządowe — łącznie w wysokości 1 621,7 mln zł. Deficyt operacyjny wystąpił w 3 gminach: w Dusznikach-Zdroju, Świeradowie-Zdroju i Szczawnie-Zdroju, gdzie budżet bieżący zrównoważono środkami, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 6 i 8 u.f.p.

Poczynając od budżetu i WPF na 2020 r., w zakresie prognozowania relacji spłaty zobowiązań na lata 2020-2025 mają zastosowanie przepisy art. 9 ust.1, 3 i 4 ustawy nowelizującej¹, wyznaczające reguły obliczania tej relacji w okresie przejściowym, a art. 242 i 243 u.f.p. w nowym brzmieniu ma pełne zastosowanie od 2026 r. Ponadto w roku 2020 kolejne zmiany wynikają z przepisu art. 15zob ustawy o zwalczaniu COVID-19. Biorąc pod uwagę istotne zmiany w sposobie obliczania IWZ i brak możliwości rzetelnego porównania, odstąpiono od oceny prognozowanych wielkości kluczowych elementów WPF wpływających na kształtowanie się relacji z art. 243 na podstawie faktycznego wykonania budżetów JST za rok 2020 i zrezygnowano z analizy tego wskaźnika.

W przypadku niespełnienia wymogów określonych w art. 242–243 u.f.p. na etapie uchwalania budżetu i wieloletniej prognozy finansowej (WPF) JST mają zastosowanie przepisy art. 240a u.f.p., dotyczące wezwania do opracowania i uchwalenia przez JST programu postępowania naprawczego, podlegającego zaopiniowaniu przez regionalną izbę obrachunkową. Zgodnie z art. 240a ust. 8 u.f.p. – w przypadku nieopracowania programu naprawczego lub braku pozytywnej opinii budżet JST ustala regionalna izba obrachunkowa. W 2020 r. nie odnotowano przypadku realizacji programu postępowania naprawczego w żadnej JST województwa dolnośląskiego. Zastępcze ustalenie budżetów JST na rok 2020 w związku z art. 240 ust. 3 u.f.p. dotyczyło 2 gmin — Legnickiego Pola i Świebodzic.

W 2020 r. kolejny raz (od 2013 r.) odnotowano wzrost zadłużenia dolnośląskich JST — łączna kwota długu wyniosła 8 667,6 mln zł i wzrosła o 532,2 mln zł (dla porównania w latach 2018 i 2019 wzrosła odpowiednio o 583,9 mln zł i o 156,2 mln zł i). Pomimo wzrostu zadłużenia (o 6,5%) relacja łącznej kwoty długu do dochodów uległa nieznacznemu obniżeniu do 38,1% (w 2019 r. wyniosła 38,9%), o czym zdecydował znaczący wzrost dochodów ogółem — o 8,7%.

Z danych publikowanych na stronach MF wynika, że w 2020 r. zadłużenie JST w kraju w ujęciu zbiorczym wzrosło w takim samym stopniu jak dochody (o 9,5%), przez co jego relacja do dochodów również utrzymała się na tym samym poziomie co w roku poprzednim — 29,5%.

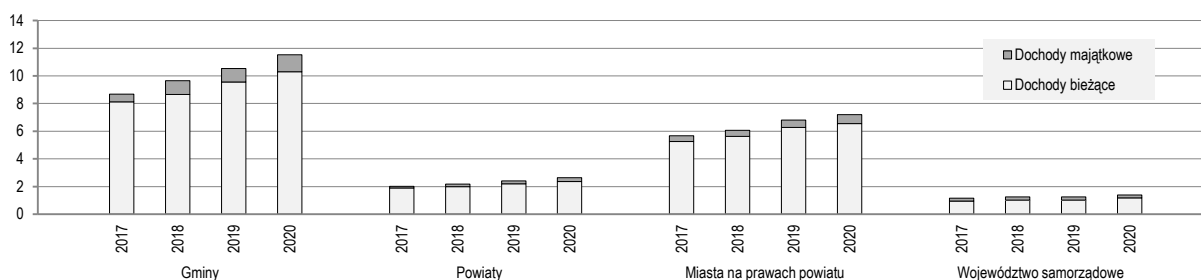
Wykonanie budżetów przez dolnośląskie JST w 2020 r. wraz z wynikiem budżetu i wynikiem operacyjnym oraz poziomem zadłużenia przedstawia zestawienie 1, dane w przeliczeniu na 1 mieszkańca — zestawienie 2, a wskaźniki i relacje — zestawienie 3 (na końcu opracowania).

¹ Ustawa z dnia 14 grudnia 2018 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 2500),

2. Wielkość i dynamika dochodów

Dochody dolnośląskich JST w 2020 r. wyniosły łącznie 22 755,2 mln zł (przy planowanych 22 455,6 mln zł) i były o 1 817,6 mln zł (o 8,7%) wyższe od wykonanych w 2019 roku. Dynamika wzrostu dochodów JST w regionie była o 0,8 punktu proc. niższa od średniej krajowej (dynamika dochodów JST w kraju wyniosła 9,5%), co przełożyło się na 7,5% udział dochodów dolnośląskich JST w dochodach wszystkich JST w kraju (podobnie jak w 2019 r.).

Analiza zmian poziomu dochodów dolnośląskich JST wskazuje na wzrost dochodów w budżetach jednostek wszystkich szczebli i typów gmin. Najwyższy wzrost dochodów uzyskały gminy, łącznie o 984,9 mln zł (tj. o 9,3%, z tego miejskie o 6,4%, wiejskie o 12,6% i miejsko-wiejskie o 9,0%). Dochody miast na prawach powiatu były wyższe o 390,7 mln zł (o 5,7%), powiatów o 243,5 mln zł (o 10,1%), województwa samorządowego o 198,5 mln zł (o 16,8%) od uzyskanych w 2019 roku. Realny wzrost dochodów dolnośląskich JST, przy uwzględnieniu wskaźnika inflacji na poziomie 3,4%, wyniósł 5,3%.

Rys. 3. Dochody dolnośląskich JST w latach 2017–2020 (w mld zł)

Zmiany poziomu dochodów dolnośląskich JST w latach 2017–2020 prezentuje rys. 3, a poziom oraz dynamikę dochodów w 2020 r. przedstawia tab. 2.

Plan dochodów określony w uchwałach budżetowych dolnośląskich JST na rok 2020 został wykonany w 101,3% (w 2019 r. w 99,4%), z tego dochody bieżące w 99,9%, a majątkowe w 115,2% planowanych wielkości. Zrealizowane dochody bieżące (20 384,3 mln zł) stanowiły 89,6%, a dochody majątkowe (2 370,9 mln zł) 10,4% dochodów dolnośląskich JST w 2020 roku. Dochody bieżące były wyższe od wykonanych w roku poprzednim o 1 323,5 mln zł (o 6,9%), natomiast dochody majątkowe o 494,1 mln zł (o 26,3%). Dochody bieżące JST w kraju wzrosły o 7,3%, a dochody majątkowe o 31,2%. Wysoki wzrost dochodów majątkowych związany jest ze środkami pochodzącymi z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych (w ramach Funduszu Przeciwdziałania COVID-19), z którego jednostki samorządu terytorialnego w całej Polsce otrzymały środki z przeznaczeniem na wydatki majątkowe realizowane w trzech kolejnych latach.

Tabela 2. Dynamika dochodów dolnośląskich JST w 2020 r.

Wyszczególnienie	2019			2020				Dynamika dochodów (2019 = 100)			
	dochody ogółem	z tego:		dochody ogółem	z tego:		struktura dochodów		ogółem	bieżące	majątkowe
		bieżące	majątkowe		bieżące	majątkowe					
	[tys. zł]						[%]				
JST ogółem	20 937 632	19 060 785	1 876 847	22 755 189	20 384 266	2 370 923	89,6	10,4	108,7	106,9	126,3
Gminy, z tego:	10 548 106	9 581 362	966 744	11 533 008	10 291 992	1 241 016	89,2	10,8	109,3	107,4	128,4
– miejskie	3 270 105	2 967 772	302 333	3 478 743	3 123 371	355 372	89,8	10,2	106,4	105,2	117,5
– wiejskie	3 353 921	3 057 419	296 502	3 776 613	3 348 900	427 713	88,7	11,3	112,6	109,5	144,3
– miejsko-wiejskie	3 924 080	3 556 171	367 909	4 277 652	3 819 721	457 930	89,3	10,7	109,0	107,4	124,5
Powiaty	2 403 409	2 202 960	200 449	2 646 890	2 363 068	283 822	89,3	10,7	110,1	107,3	141,6
Miasta na prawach powiatu	6 805 819	6 266 436	539 382	7 196 542	6 552 518	644 024	91,1	8,9	105,7	104,6	119,4
Województwo samorządowe	1 180 298	1 010 027	170 272	1 378 748	1 176 687	202 061	85,3	14,7	116,8	116,5	118,7

Wskaźnik dynamiki dochodów bieżących dolnośląskich JST w 2020 r. ukształtował się w granicach od 104,6% (miasta na prawach powiatu) do 116,5% (województwo samorządowe). Dochody bieżące gmin wzrosły łącznie o 710,6 mln zł (o 7,4%), z tego gmin wiejskich o 9,5%, gmin miejsko-wiejskich o 7,4% i gmin miejskich o 5,2%. Dochody bieżące miast na prawach powiatu były wyższe o 286,1 mln zł (o 4,6%), województwa samorządowego wyższe o 166,7 mln zł (o 16,5%), a powiatów wyższe o 160,1 mln zł (o 7,3%).

Wskaźnik dynamiki dochodów majątkowych dolnośląskich JST w 2020 r. ukształtował się w granicach od 118,7% (województwo samorządowe) do 141,6% (powiaty). Dochody majątkowe gmin wzrosły łącznie o 274,3 mln zł (o 28,4%), z tego gmin wiejskich o 44,3%, gmin miejsko-wiejskich o 24,5% i gmin miejskich o 17,5%. Dochody majątkowe miast na prawach powiatu były wyższe o 104,6 mln zł (o 19,4%), powiatów wyższe o 83,4 mln zł (o 41,6%), a województwa samorządowego wyższe o 31,8 mln zł (o 18,7%). Wysoki wzrost dochodów majątkowych pozostaje w bezpośrednim związku ze środkami otrzymanymi przez jednostki wszystkich szczebli i typów gmin z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych, łącznie w wysokości 702,3 mln zł.

Wyniki analiz wskazują, że wzrost dochodów dolnośląskich JST w 2020 r. — o 1 817,6 mln zł (o 8,7%) w stosunku do uzyskanych w roku poprzednim — był wynikiem realizacji:

- wyższych o 733,5 mln zł (o 6,5%) kwot dochodów własnych (w 2019 r. wzrosły również o 6,5%),
- wyższych o 384,1 mln zł (o 10,0%) kwot subwencji ogólnej i środków na uzupełnienie dochodów (w 2019 r. wzrosły o 8,7%),
- wyższych o 699,9 mln zł (o 12,2%) kwot dotacji celowych (w 2019 r. wzrosły o 15,3%).

Wzrost dochodów własnych dotyczył powiatów (o 15,1%), gmin (o 11,2%) i województwa samorządowego (o 1,3%), a spadek dochodów własnych miast na prawach powiatu (o 0,5%).

Poziom i dynamikę dochodów JST województwa dolnośląskiego w 2020 r. według głównych źródeł przedstawia tab. 3.

Tabela 3. Dynamika dochodów dolnośląskich JST w 2020 r. według głównych źródeł

Wyszczególnienie	Dochody w 2020 r.				Dynamika dochodów (2019 = 100)			
	ogółem	dochody własne	subwencja ogólna	dotacje celowe	ogółem	dochody własne	subwencja ogólna	dotacje celowe
	[tys. zł]				[%]			
JST ogółem	22 755 189	12 090 194	4 239 249	6 425 746	108,7	106,5	110,0	112,2
Gminy, z tego:	11 533 008	5 952 648	1 909 982	3 670 378	109,3	111,2	102,9	109,9
– miejskie	3 478 743	1 885 562	507 856	1 085 326	106,4	104,8	100,5	112,3
– wiejskie	3 776 613	1 948 064	643 672	1 184 877	112,6	117,9	104,5	109,1
– miejsko-wiejskie	4 277 652	2 119 023	758 454	1 400 175	109,0	111,5	103,1	108,7
Powiaty	2 646 890	1 067 449	971 399	608 042	110,1	115,1	114,2	97,1
Miasta na prawach powiatu	7 196 542	4 233 066	1 199 150	1 764 326	105,7	99,5	110,7	120,0
Województwo samorządowe	1 378 748	837 030	158 718	382 999	116,8	101,3	245,4	132,4

Na dynamikę wzrostu dochodów własnych dolnośląskich JST (106,5%) — oddziaływało:

- zwiększenie o 171,8 mln zł (o 4,5%) wpływów z podatków i opłat lokalnych; wzrost tych dochodów dotyczył województwa samorządowego (o 13,9%), gmin wiejskich (o 9,4%), gmin miejsko-wiejskich (o 6,2%), gmin miejskich (o 2,3%) i miast na prawach powiatu (o 1,4%), natomiast spadek odnotowały powiaty (o 3,7%); o wzroście dochodów z tych tytułów zadecydował wzrost wpływów z innych opłat lokalnych, w tym opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi o 105,9 mln zł, tj. o 16,3% i wpływów z podatku od nieruchomości o 78,4 mln zł, tj. o 3,6;
- zmniejszenie o 34,7 mln zł (o 0,6%) wpływów z tytułu udziału w podatkach państwowych (PIT i CIT); spadek tych dochodów dotyczył gmin miejsko-wiejskich (o 2,1%), powiatów (o 2%), gmin miejskich (o 1,8%) i miast na prawach powiatu (o 1,3%), natomiast wzrost odnotowały województwo samorządowe (o 3,4%) i gminy wiejskie (o 1,3%); dynamika wpływów z tytułu udziału w PIT (98,3%) była niższa niż dynamika wpływów z tytułu udziału w CIT (105,1%);

Wzrost dochodów JST w regionie z tytułu subwencji ogólnej — łącznie o 10,0% — dotyczył jednostek wszystkich szczebli i typów gmin. Najwyższy wzrost odnotowało województwo samorządowe (o 145,4%),

następnie powiaty (14,2%), miasta na prawach powiatu (o 10,7%), gminy wiejskie (o 4,5%), gminy miejsko-wiejskie (o 3,1%), a najniższy gminy miejskie (o 0,5%).

Zmiany kwot subwencji ogólnej według jej części oraz środków na uzupełnienie dochodów — łącznie wyższych o 384,1 mln zł od kwot otrzymanych w 2019 r. — wynikają ze wzrostu części oświatowej o 232,3 mln zł (o 7,4%) do kwoty 3 375 mln zł, części wyrównawczej o 100,6 mln zł (o 18,2%) do kwoty 653,7 mln zł, części równoważącej i regionalnej subwencji ogólnej o 26,1 mln zł (o 19,4%) do kwoty 160,6 mln zł oraz środków na uzupełnienie dochodów o 26,4 mln zł (o 112,1%) do kwoty 49,9 mln zł.

Wpłaty dolnośląskich JST do budżetu państwa na część równoważącą subwencji ogólnej w 2020 r. wyniosły łącznie 200,5 mln zł i były o 5,2% (o 9,9 mln zł) wyższe niż w 2019 roku. Wpłata dokonało 12 gmin (74,7 mln zł), 4 powiaty (32,7 mln zł) i 1 miasto na prawach powiatu (93,1 mln zł). Kwota dokonanych wpłat była o 39,9 mln zł wyższa od łącznej kwoty części równoważącej przekazanej dolnośląskim JST z budżetu państwa w 2020 roku.

Podobnie jak w 2019 r. odnotowano wzrost dochodów dolnośląskich JST z tytułu dotacji celowych — łącznie o 12,2% (w 2019 r. o 15,3%). Wzrost tych dochodów dotyczył województwa samorządowego (o 32,4%), miast na prawach powiatu (o 20,0%) i gmin wszystkich typów (miejskich o 12,3%, wiejskich o 9,1% i miejsko-wiejskich o 8,7%), natomiast dotacje dla powiatów spadły (o 2,9%) w porównaniu do otrzymanych 2019 roku.

Wpływ na wzrost kwot dotacji celowych w 2020 r. — łącznie o 699,9 mln zł wyższych niż w 2019 r. — miał wzrost kwot dotacji na zadania z zakresu administracji rządowej — o 831,4 mln zł (o 23,3%) w stosunku do roku poprzedniego. Kwoty pozostałych dotacji osiągnęły poziom zbliżony do roku poprzedniego.

3. Struktura dochodów

Zróznicowanie dynamiki wzrostu dochodów dolnośląskich JST w 2020 r. według źródeł znalazło odzwierciedlenie w niewielkiej zmianie ich struktury. Nieznacznie obniżył się udział dochodów własnych (o 1 punkt proc.) do 53,2%, a wzrósł udział subwencji ogólnej (o 0,2 punktu proc.) do 18,6% i dotacji celowych (o 0,9 punktu proc.) do 28,2% dochodów.

Podobne zmiany w strukturze dochodów JST w 2020 r. miały miejsce w skali całego kraju — nieznacznie obniżył się udział dochodów własnych (o 0,8 punktu proc.) do 48,0% i udział subwencji ogólnej (o 0,2 punktu proc.) do 22%, a dotacji celowych wzrósł (o 0,9 punktu proc.) do 30,0% dochodów. Wyniki porównań wskazują na utrzymywanie się w dochodach JST w regionie, w porównaniu do średnich dla JST w kraju, zauważalnie wyższego udziału dochodów własnych (o 5,2 punktu proc.), a niższego subwencji ogólnej i dotacji celowych (odpowiednio o 3,4 i 1,8 punktu proc.).

Zmiany struktury dochodów dolnośląskich JST prezentują tab. 4. (lata 2018–2020) i rys. 4 (lata 2017–2020).

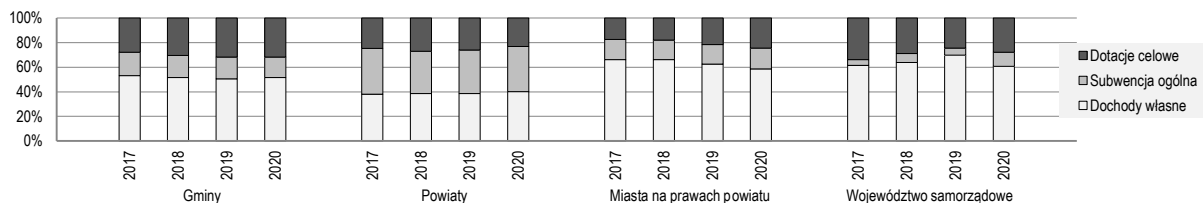
Tabela 4. Struktura dochodów dolnośląskich JST i tendencje jej zmian w latach 2018–2020 (w %)

Wyszczególnienie	Dochody własne			Subwencja ogólna			Dotacje celowe		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020
JST ogółem	55,6	54,3	53,2	18,5	18,4	18,6	25,9	27,3	28,2
Gminy, z tego:	51,7	50,7	51,6	18,0	17,6	16,6	30,3	31,7	31,8
– miejskie	55,8	55,1	54,2	16,0	15,4	14,6	28,2	29,5	31,2
– wiejskie	50,4	49,2	51,6	19,0	18,4	17,0	30,6	32,4	31,4
– miejsko-wiejskie	49,4	48,5	49,5	18,8	18,7	17,7	31,8	32,8	32,8
Powiaty	38,5	38,6	40,3	34,6	35,4	36,7	26,9	26,0	23,0
Miasta na prawach powiatu	66,2	62,5	58,8	15,9	15,9	16,7	17,9	21,6	24,5
Województwo samorządowe	63,8	70,0	60,7	7,5	5,5	11,5	28,7	24,5	27,8

Najwyższy udział dochodów własnych (60,7%) odnotowano w dochodach województwa samorządowego (spadek udziału o 9,3 punktu proc.), a najniższy (40,3%) w dochodach powiatów (wzrost udziału o 1,7 punktu proc.). Udział dochodów własnych wzrósł w dochodach gmin do 51,6% (o 0,9 punktu proc.), natomiast obniżył się w dochodach miast na prawach powiatu do 58,8% (o 3,7 punktu proc.).

Udział dochodów własnych w dochodach dolnośląskich JST w 2020 r. zawierał się w następujących przedziałach:

- gminy miejskie — od 40,0% (Bielawa) do 73,5% (Karpacz),
- gminy wiejskie — od 30,2% (Dziadowa Kłoda) do 71,5% (Jerzmanowa),
- gminy miejsko-wiejskie — od 23,9% (Lubomierz) do 72,4% (Polkowice),
- powiaty — od 26,5% (Strzeliński) do 72,4% (Wrocławski),
- miasta na prawach powiatu — od 43,7% (Wałbrzych) do 63,7% (Wrocław).

Rys. 4. Struktura dochodów dolnośląskich JST w latach 2017–2020

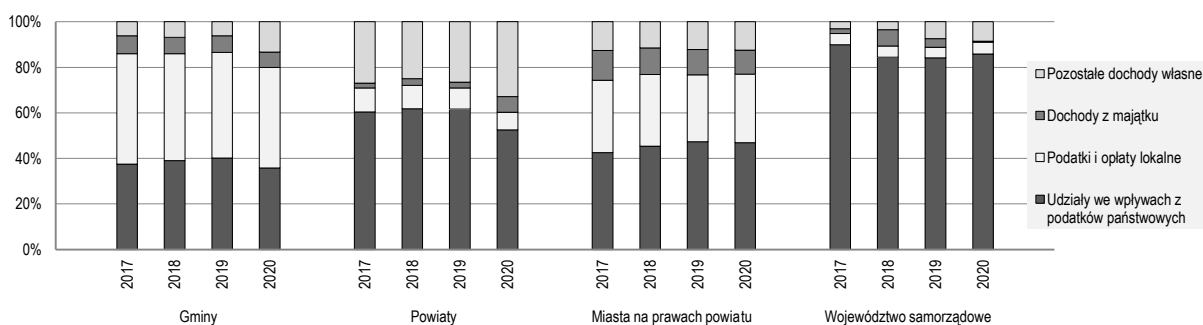
W strukturze dochodów własnych dolnośląskich JST dominowały wpływy z tytułu udziału w podatkach państwowych (PIT i CIT), które w 2020 r. stanowiły 44,6% ich dochodów własnych, z tego 85,9% dochodów województwa samorządowego, 52,5% dochodów powiatów, 46,9% dochodów miast na prawach powiatu i 35,8% dochodów gmin.

Dochody z tytułu podatków i opłat lokalnych stanowiły 33,3% dochodów własnych JST, w tym 44,2% dochodów gmin, 30,0% dochodów miast na prawach powiatu, 7,8% dochodów powiatów i 5,2% dochodów województwa samorządowego.

Dochody z majątku stanowiły 7,6% dochodów własnych JST, w tym 10,7% dochodów miast na prawach powiatu, 6,9% dochodów powiatów, 6,7% dochodów gmin i 0,3% dochodów województwa samorządowego. Pozostałe dochody stanowiły 14,4% dochodów własnych JST, a ich udział w dochodach wyniósł od 8,6% dla województwa samorządowego do 32,8% dla powiatów.

Zmiana struktury dochodów własnych dolnośląskich JST w 2020 r. w stosunku do 2019 r. wskazuje na wystąpienie niewielkich zmian, tj. obniżenie udziału wpływów z PIT i CIT o 3,3 punktu proc., udziału dochodów z tytułu podatków i opłat lokalnych o 0,7 punktu proc. i udziału dochodów z majątku o 0,4 punktu proc. oraz podwyższenie pozostałych dochodów własnych o 4,3 punktu proc.

Zmiany w strukturze dochodów własnych dolnośląskich JST w latach 2017–2020 przedstawia rys. 5.

Rys. 5. Struktura dochodów własnych dolnośląskich JST w latach 2017–2020

Udział subwencji ogólnej wraz ze środkami na uzupełnienie dochodów, w dochodach dolnośląskich JST w 2020 r., podobnie jak w latach poprzednich, był bardzo zróżnicowany i kształtował się w przedziale od 11,5% w dochodach województwa samorządowego do 36,7% w dochodach powiatów, w tym stanowił 16,6% dochodów gmin i 16,7% dochodów miast na prawach powiatu. Wyniki porównań do 2019 r. informują o wzroście udziału subwencji ogólnej w dochodach województwa samorządowego (o 6 punktów proc.), dochodach powiatów (o 1,3 punktu proc.) i dochodach miast na prawach powiatu (o 0,8 punktu proc.) oraz spadku jej udziału w dochodach gmin (o 1 punkt proc.).

Analiza struktury dochodów według jednostek poszczególnych szczebli wskazuje na utrzymywanie się wysokiego zróżnicowania udziału subwencji ogólnej w dochodach gmin — od 5,8% (Szczawno-Zdrój) do 39,2% (Lubomierz), w dochodach miast na prawach powiatu — od 15,0% (Wrocław) do 22,5% (Legnica) i w dochodach powiatów — od 16,8% (Legnicki) do 48,8% (Strzeliński).

Zmiany w strukturze subwencji ogólnej wskazują na niewielkie przesunięcia udziału kwot poszczególnych części w stosunku do roku poprzedniego — część oświatowa stanowiła 80,6% (spadek udziału o 1,5 punktu proc.), część wyrównawcza stanowiła 15,6% (wzrost udziału o 1,2 punktu proc.), a część równoważąca i regionalna 3,8% (wzrost udziału o 0,3 punktu proc.).

Dotacje celowe stanowiły w 2020 r.:

- 31,8% dochodów gmin, a ich udział w dochodach wzrósł o 0,1 punktu proc.,
- 27,8% dochodów województwa samorządowego, a ich udział w dochodach wzrósł o 3,3 punktu proc.,
- 24,5% dochodów miast na prawach powiatu, a ich udział w dochodach wzrósł o 2,9 punktu proc.,
- 23,0% dochodów powiatów, a ich udział w dochodach obniżył się o 3 punkty proc.

Zmiany w strukturze dotacji celowych w 2020 r. dotyczyły spadku udziału dotacji celowych na dofinansowanie zadań własnych JST (o 5,4 punktu proc.) do 28,4%, spadku udziału dotacji na finansowanie zadań realizowanych wspólnie z innymi jednostkami na podstawie porozumień (o 0,4 punktu proc.) do 2,1% oraz dotacji otrzymanych z funduszy celowych i pozostałych jednostek sektora finansów publicznych (o 0,2 punktu proc.) do 0,8%. Udział dotacji na finansowanie zadań z zakresu administracji rządowej wzrósł (o 6,2 punktu proc.) do 68,6%.

4. Poziom dochodów na 1 mieszkańca

Dochody dolnośląskich JST w 2020 r. — w przeliczeniu na 1 mieszkańca — wyniosły 7851 zł i były wyższe o 631 zł (o 8,7%) od pozyskanych w roku poprzednim, z tego dochody bieżące wyniosły 7033 zł i były wyższe o 460 zł (o 7,0%), a dochody majątkowe wyniosły 818 zł i były wyższe o 171 zł (26,4%) od wykonanych w roku poprzednim.

Po raz kolejny jednostki wszystkich szczebli i typów gmin uzyskały dochody *per capita* wyższe niż w roku poprzednim. Dochody gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 5865 zł i były wyższe o 505 zł (o 9,4%) od uzyskanych w roku poprzednim, w tym: dochody gmin wiejskich wyniosły 6502 zł i były wyższe o 685 zł (o 11,8%), dochody gmin miejsko-wiejskich wyniosły 5828 zł i były wyższe o 490 zł (o 9,2%), a dochody gmin miejskich wyniosły 5339 zł i były wyższe o 356 zł (o 7,1%). W powiatach dochody na 1 mieszkańca wyniosły 1346 zł i były wyższe o 125 zł (o 10,2%). Najwyższe dochody *per capita* uzyskały miasta na prawach powiatu, których dochody wyniosły 7720 zł i były wyższe o 419 zł (o 5,7%) od wykonanych w 2019 roku. Dochody województwa samorządowego wyniosły 476 zł i były wyższe o 69 zł (o 17,0%) od zrealizowanych w 2019 roku.

Poziom dochodów dolnośląskich JST na 1 mieszkańca w latach 2019 i 2020 zaprezentowano w tab. 5.

Zróżnicowanie poziomu dochodów dolnośląskich JST w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2020 r. kształtowało się w następujących przedziałach:

1) gminy: od 4329 zł do 12 964 zł, z tego:

- gminy miejskie — od 4370 zł (Zgorzelec) do 8486 zł (Karpacz),
- gminy wiejskie — od 4578 zł (Przeworno) do 12 964 zł (Kobierzyce),
- gminy miejsko-wiejskie — od 4329 zł (Pieszyce) do 10 020 zł (Polkowice);

2) powiaty: od 1033 zł (Wałbrzyski) do 1685 zł (Milicki);

3) miasta prawach powiatu: od 6732 zł (Legnica) do 8039 zł (Wrocław).

Wyniki porównań wskazują, że w 2020 r. największe zróżnicowanie poziomu dochodów dotyczyło gmin, w tym gmin wiejskich (8386 zł), a najmniejsze dotyczyło powiatów (652 zł).

Ustalony dla 2020 r. średni poziom dochodów *per capita* dla gmin regionu (5865 zł) został osiągnięty przez 64 gminy (38,8%), z tego 40 gmin wiejskich (51,3% tych gmin), 17 gmin miejsko-wiejskich (30,4% tych gmin) i 7 gmin miejskich (23,6% tych gmin).

Tabela 5. Dochody dolnośląskich JST na 1 mieszkańca w latach 2019 i 2020 (w zł)

Wyszczególnienie	2019			2020			Zmiana kwot dochodów		
	dochody ogółem	z tego:		dochody ogółem	z tego:		dochody ogółem	z tego:	
		bieżące	majątkowe		bieżące	majątkowe		bieżące	majątkowe
JST ogółem	7 220	6 573	647	7 851	7 033	818	631	460	171
Gminy, z tego:	5 360	4 869	491	5 865	5 234	631	505	365	140
– miejskie	4 983	4 522	461	5 339	4 794	545	356	272	84
– wiejskie	5 818	5 304	514	6 502	5 766	736	684	462	222
– miejsko-wiejskie	5 338	4 837	501	5 828	5 204	624	490	367	123
Powiaty	1 221	1 120	101	1 346	1 202	144	125	82	43
Miasta na prawach powiatu	7 301	6 722	579	7 720	7 029	691	419	307	112
Województwo samorządowe	407	348	59	476	406	70	69	58	11

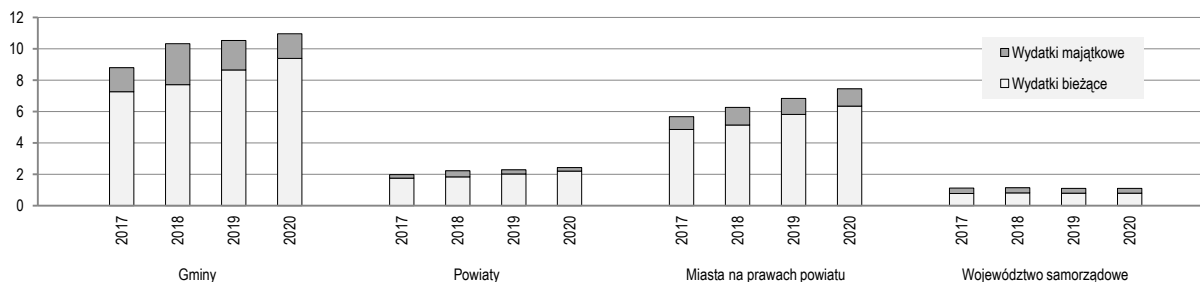
Według liczby mieszkańców na dzień 30 czerwca.

Dla porównania — dochody *per capita* obliczone dla wszystkich JST w kraju w 2020 r. wyniosły 7950 zł i były wyższe o 695 zł (9,6%) od uzyskanych w roku poprzednim. Dochody gmin wyniosły 5780 zł i były wyższe o 543 zł, a dochody powiatów wyniosły 1340 zł i były wyższe o 151 zł. Dochody *per capita* obliczone dla wszystkich miast na prawach powiatu wyniosły 7987 zł i były wyższe o 521 zł (7,0%), a wyliczone dla województw samorządowych wyniosły 546 zł i były wyższe o 57 zł (11,7%) od uzyskanych w 2019 roku. Wyniki analizy porównawczej dochodów JST w regionie z dochodami uzyskanymi przez JST w kraju wykazują, że dolnośląskie gminy i powiaty uzyskały dochody *per capita* wyższe od średnich krajowych, natomiast dochody *per capita* dolnośląskich miast i województwa samorządowego ukształtowały się poniżej średnich dla tego typu jednostek w kraju.

5. Wielkość i dynamika wydatków

Wydatki dolnośląskich JST w roku budżetowym 2020 wyniosły łącznie 21 963,3 mln zł (przy planowanych 23 783,6 mln zł) i były o 1 157,9 mln zł (o 5,6%) wyższe od wykonanych w 2019 roku. Wydatki bieżące wyniosły 18 763,9 mln zł i były o 1 464,4 mln zł (o 8,5%) wyższe od wykonanych w roku poprzednim, a wydatki majątkowe wyniosły 3 199,4 mln zł i były niższe o 306,5 mln zł (o 8,7%). Dynamika wzrostu wydatków JST w regionie była o 1,5 punktu proc. wyższa niż w roku poprzednim i o 1,2 punktu proc. niższa od średniej wyliczonej dla wszystkich JST w kraju w 2020 r.

Zmiany poziomu wydatków dolnośląskich JST w latach 2017–2020 przedstawia rys. 6, a poziom wydatków w latach 2019 i 2020 w podziale na bieżące i majątkowe — tab. 6.

Rys. 6. Wydatki bieżące i majątkowe dolnośląskich JST w latach 2017–2020 (w mld zł)

W 2020 r. najwyższy wzrost wydatków odnotowały miasta na prawach powiatu (o 8,9%), a następnie powiaty (o 5,8%) i gminy — łącznie o 4% (z tego gminy wiejskie o 6,2%, gminy miejskie o 3,3%, gminy miejsko-wiejskie o 2,7%). Wydatki województwa samorządowego były niższe o 0,6% od wykonanych w roku poprzednim. Wzrost wydatków bieżących dotyczył jednostek wszystkich szczebli i typów gmin a jego zakres znalazł się w granicach od 0,6% (województwo samorządowe) do 10,6% (gminy wiejskie). Rozpiętość procentowa zmian poziomu wydatków majątkowych kształtowała się od wzrostu o 7,2% w miastach na prawach powiatu do spadku o 22,2% w gminach miejsko-wiejskich.

Z wykonania budżetów dolnośląskich JST za 2020 rok wynika, że wzrost wydatków ogółem wystąpił w budżetach 137 (69,9%) jednostek, natomiast poziomu roku poprzedniego nie osiągnęły wydatki 59 jednostek, z tego wydatki 53 gmin, 5 powiatów i województwa samorządowego.

Analiza zmian poziomu wydatków majątkowych dolnośląskich JST wskazuje na:

- wzrost wydatków w budżetach 77 jednostek łącznie na kwotę 333,7 mln zł, z tego w budżetach 65 gmin, 9 powiatów i 3 miast na prawach powiatu; najwyższy kwotowo wzrost dotyczył wydatków Wałbrzycha (o 51,0 mln zł) oraz gminy Długołęka (o 29,4 mln zł);
- spadek wydatków w budżetach 119 jednostek łącznie na kwotę 640,2 mln zł, z tego w budżetach 100 gmin, 17 powiatów, 1 miasta na prawach powiatu i województwa samorządowego; największy spadek dotyczył wydatków majątkowych gmin: Głogów (o 46,0 mln zł) i Polkowice (o 20,8 mln zł) oraz Powiatu Kłodzkiego (o 18,0 mln zł).

Tabela 6. Dynamika wydatków dolnośląskich JST w 2020 r.

Wyszczególnienie	2019			2020				Dynamika wydatków (2019 = 100)			
	wydatki ogółem	z tego:		wydatki ogółem	z tego:		struktura wydatków		ogółem	bieżące	majątkowe
		bieżące	majątkowe		bieżące	majątkowe					
	[tys. zł]							[%]			
JST ogółem	20 805 418	17 299 532	3 505 886	21 963 320	18 763 909	3 199 411	85,4	14,6	105,6	108,5	91,3
Gminy, z tego:	10 544 538	8 657 390	1 887 148	10 964 855	9 389 372	1 575 483	85,6	14,4	104,0	108,5	83,5
– miejskie	3 255 744	2 747 152	508 593	3 363 286	2 935 772	427 514	87,3	12,7	103,3	106,9	84,1
– wiejskie	3 309 817	2 638 016	671 801	3 515 449	2 917 676	597 773	83,0	17,0	106,2	110,6	89,0
– miejsko-wiejskie	3 978 977	3 272 222	706 755	4 086 119	3 535 924	550 196	86,5	13,5	102,7	108,1	77,8
Powiaty	2 297 991	2 018 817	279 173	2 431 507	2 209 654	221 853	90,9	9,1	105,8	109,5	79,5
Miasta na prawach powiatu	6 848 258	5 823 554	1 024 704	7 459 082	6 360 118	1 098 964	85,3	14,7	108,9	109,2	107,2
Województwo samorządowe	1 114 631	799 771	314 861	1 107 876	804 765	303 111	72,6	27,4	99,4	100,6	96,3

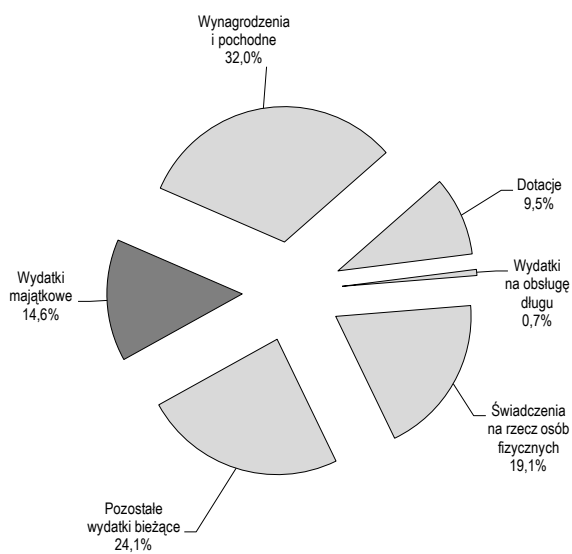
6. Struktura wydatków

Wydatki bieżące wykonane w wysokości 18 763,9 mln zł (94,3% planowanych) stanowiły 85,4%, a wydatki majątkowe w wysokości 3 199,4 mln zł (82,2% planowanych) stanowiły 14,6% wydatków dolnośląskich JST w 2020 roku. W stosunku do roku poprzedniego udział wydatków majątkowych obniżył się o 2,3 punktu proc.

Wyniki porównań do danych krajowych wskazują, że udział wydatków majątkowych JST w regionie ukształtował się poniżej średniej dla wszystkich JST w kraju, która wyniosła 16,3%. Zdecydowały o tym wydatki majątkowe dolnośląskich powiatów, gmin i województwa samorządowego, których udział w wydatkach wyniósł odpowiednio 9,1%, 14,4% i 27,4% (przy średniej w kraju 16,4%, 14,8% i 35,5%). Wydatki majątkowe miast na prawach powiatu stanowiły 14,7% ich wydatków i odpowiadały średniej w kraju.

Najwyższy udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem odnotowano w budżetach gmin: Radwanice (37,1%), Dobromierz (36,1%) i Lewin Kłodzki (35,3%), a najniższy w budżetach gmin: Bogatynia, Ciepłowody i Lubomierz (odpowiednio 1,2%, 1,5% i 1,8%).

Strukturę wydatków ogółem dolnośląskich JST w 2020 r. przedstawiono na rys. 7.

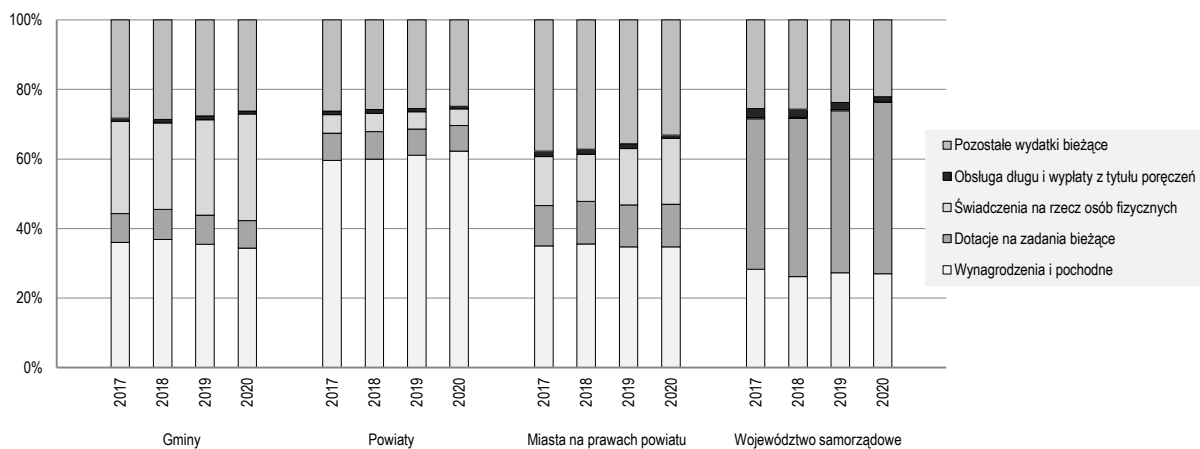

Rys. 7. Struktura wydatków ogółem dolnośląskich JST w 2020 r. (w podziale na wydatki majątkowe i grupy wydatków bieżących)

Analiza struktury wydatków dolnośląskich JST w 2020 r. i jej zmiany w stosunku do 2019 r. wskazuje, że:

- wydatki na wynagrodzenia i pochodne stanowiły 32,0% wydatków ogółem i 37,5% wydatków bieżących (w 2019 r. — odpowiednio 31,5% i 37,8%),
- dotacje na zadania bieżące stanowiły 9,5% wydatków ogółem i 11,1% wydatków bieżących (w 2019 r. — odpowiednio 9,4% i 11,3%),
- wydatki na świadczenia na rzecz osób fizycznych stanowiły 19,1% wydatków ogółem i 22,4% wydatków bieżących (w 2019 r. — odpowiednio 16,4% i 19,7%),
- wydatki na obsługę długu, w tym poręczenia i gwarancje, stanowiły 0,7% wydatków ogółem i 0,9% wydatków bieżących (w 2019 r. — odpowiednio 1,0% i 1,2%),
- pozostałe wydatki bieżące stanowiły 24,1% wydatków ogółem i 28,2% wydatków bieżących (w 2019 r. — odpowiednio 24,9% i 29,9%).

Zmiany w strukturze wydatków bieżących dolnośląskich JST w latach 2017–2020 przedstawiono na rys. 8, a strukturę tych wydatków w budżetach jednostek poszczególnych szczebli w 2019 i 2020 r. — w tab. 7.

Rys. 8. Struktura wydatków bieżących dolnośląskich JST w latach 2017–2020

Tabela 7. Struktura wydatków bieżących dolnośląskich JST w latach 2019 i 2020 r. (w %)

Wyszczególnienie	Wynagrodzenia i pochodne		Dotacje		Świadczenia na rzecz osób fizycznych		Obsługa długu		Pozostałe	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
JST ogółem	37,8	37,5	11,3	11,1	19,7	22,4	1,2	0,9	29,9	28,2
Gminy, z tego:	35,5	34,4	8,4	7,9	27,4	30,7	1,1	0,8	27,7	26,2
– miejskie	35,0	33,9	10,3	10,1	25,3	28,8	1,1	0,8	28,2	26,4
– wiejskie	35,6	34,3	7,0	6,4	29,2	32,2	0,9	0,6	27,4	26,5
– miejsko-wiejskie	35,8	34,9	8,0	7,4	27,6	30,9	1,3	0,9	27,4	25,9
Powiaty	61,1	62,3	7,5	7,3	5,0	4,9	1,0	0,7	25,5	24,8
Miasta na prawach powiatu	34,7	34,7	12,1	12,2	16,2	19,0	1,4	0,9	35,6	33,1
Województwo samorządowe	27,2	27,0	46,6	49,3	0,4	0,4	2,0	1,2	23,7	22,1

Analiza struktury wydatków bieżących dolnośląskich JST wskazuje, że w stosunku do 2019 r. udział wydatków na wynagrodzenia i pochodne obniżył się łącznie o 0,3 punktu proc., w tym w wydatkach gmin (o 1,1 punktu proc.) i województwa samorządowego (o 0,2 punktu proc.), a jednocześnie wzrósł w wydatkach powiatów (o 1,2 punktu proc.), natomiast w wydatkach miast na prawach powiatu pozostał na niezmiennym poziomie. Odnotowano także spadek udziału wydatków na obsługę długu (łącznie o 0,3 punktu proc.), największy w wydatkach województwa samorządowego (o 0,8 punktu proc.). Podobny charakter zmian dotyczy spadku udziału dotacji na zadania bieżące (łącznie o 0,2 punktu proc.), który odnotowano we wszystkich typach gmin, powiatach i miastach na prawach powiatu, wzrost udziału odnotowano jedynie w budżecie województwa samorządowego (o 2,7 punktu proc.). W strukturze wydatków bieżących samorządów lokalnych widoczny jest wzrost udziału wydatków przeznaczonych na świadczenia na rzecz osób fizycznych (łącznie o 2,7 punktu proc.), największy w budżetach gmin (o 3,3 punktu proc.).

Strukturę wydatków dolnośląskich JST w 2020 r. z uwzględnieniem kierunków wydatkowania środków według działów klasyfikacji budżetowej przedstawia tab. 8.

Tabela 8. Struktura wydatków ogółem dolnośląskich JST w 2020 r. według działów (w %)

Wyszczególnienie	Udział wydatków przeznaczonych na finansowanie zadań									
	oświaty i wychowania	rodziny	transportu i łączności	administracji publicznej	gospodarki komunalnej i ochrony środowiska	pomocy społecznej	gospodarki mieszkaniowej	kultury i ochrony dziedzictwa narodowego	kultury fizycznej i sportu	pozostałych
	(dział 801)	(dział 855)	(dział 600)	(dział 750)	(dział 900)	(dział 852)	(dział 700)	(dział 921)	(dział 926)	
JST ogółem	26,1	19,7	12,6	8,1	7,8	5,4	3,7	3,6	2,3	10,9
Gminy, z tego:	26,9	25,7	6,7	8,8	10,6	4,7	3,1	4,0	2,6	7,0
– miejskie	26,2	24,9	6,3	8,1	11,3	5,9	5,4	3,7	3,4	4,8
– wiejskie	27,5	25,7	7,4	9,4	10,2	3,7	1,5	4,2	1,7	8,7
– miejsko-wiejskie	26,9	26,2	6,4	8,8	10,2	4,6	2,7	4,0	2,7	7,4
Powiaty	30,6	8,1	11,4	10,8	0,1	11,4	0,5	0,3	0,1	26,7
Miasta na prawach powiatu	26,5	17,5	17,5	5,8	7,3	4,8	5,9	3,3	2,4	9,2
Województwo samorządowe	6,0	0,6	40,9	10,4	1,1	2,8	0,7	8,3	3,5	25,7

Wydatki dolnośląskich JST w roku budżetowym 2020 koncentrowały się w pięciu działach klasyfikacji budżetowej: 801 — Oświata i wychowanie (26,1%), 855 — Rodzina (19,7%), 600 — Transport i łączność (12,6%), 750 — Administracja publiczna (8,1%) i 900 — Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (7,8%). Na finansowanie zadań klasyfikowanych w tych działach JST przeznaczyły łącznie 16 311,2 mln zł, co stanowiło 74,3% ich wydatków w 2020 roku.

Z samorządowych budżetów w regionie przeznaczono w 2020 r. na realizację zadań z zakresu:

- oświaty i wychowania (dział 801) — 5 734,1 mln zł (w 2019 r. 5 365,2 mln zł),
- wspierania rodziny (dział 855) — 4 321,8 mln zł, (w 2019 r. 3 526,4 mln zł),
- transportu i łączności (dział 600) — 2 765,4 mln zł (w 2019 r. 2 798,7 mln zł),
- administracji publicznej (dział 750) — 1 774,3 mln zł (w 2019 r. 1 748,1 mln zł),
- gospodarki komunalnej i ochrony środowiska (dział 900) — 1 715,6 mln zł (w 2019 r. 1 716,5 mln zł).

Znaczące kwoty przeznaczono także na realizację zadań pomocy społecznej — 1 179,7 mln zł (w 2019 r. 1 116,5 mln zł), gospodarki mieszkaniowej — 803,1 mln zł (w 2019 r. 830,8 mln zł), kultury i ochrony dziedzictwa narodowego — 784,6 mln zł (w 2019 r. 909,1 mln zł), oraz kultury fizycznej i sportu — 498,1 mln zł (w 2019 r. 560,6 mln zł).

Wyniki porównań wskazują, że przy odnotowanym w 2020 r. wzroście łącznych kwot wydatków dolnośląskich JST (o 1 157,9 mln zł), wydatki na realizację zadań kultury i ochrony dziedzictwa narodowego obniżyły się o 124,4 mln zł (o 13,7%), kultury fizycznej i sportu obniżyły się o 62,5 mln zł (o 11,2%), transportu i łączności obniżyły się o 33,3 mln zł (o 1,2%), a gospodarki mieszkaniowej obniżyły się o 27,8 mln zł (o 3,3%). Najwyższy wzrost — o 795,4 mln zł (o 22,6%) — dotyczył wydatków na finansowanie zadań wspierania rodziny oraz na oświatę i wychowanie — o 368,9 mln zł (o 6,9%).

W budżetach dolnośląskich JST w 2020 r. dominowały wydatki na realizację zadań oświaty i wychowania, których udział w wydatkach ogółem wzrósł do 26,1% (o 0,3 punktu proc.), z tego w budżetach gmin i miast na prawach powiatu (o 0,2 punktu proc.) odpowiednio do 26,9% i 26,5%, w budżetach powiatów (o 1,1 punkt proc.) do 30,6%, a w budżecie województwa samorządowego obniżył się (o 0,5 punktu proc.) do

6,0%. Najwyższy udział wydatków na finansowanie oświaty i wychowania odnotowano w budżecie gminy Długołęka (38,0%), a najniższy w budżecie gminy Szklarska Poręba (14,7%).

W budżetach powiatów udział wydatków na oświatę i wychowanie kształtował się w przedziale od 11,0% (Powiat Legnicki) do 55,1% (Powiat Głogowski), a w budżetach miast na prawach powiatu od 19,6% (Wałbrzych) do 31,2% (Legnica).

Odnotowany w 2020 r. wzrost wydatków przeznaczonych na finansowanie zadań wspierania rodziny znalazł wyraz w podwyższeniu ich udziału do 19,7% samorządowych wydatków (o 2,8 punktu proc.), w tym w budżetach gmin do 25,7% (o 4,0 punktu proc.), w budżetach miast na prawach powiatu do 17,5% (o 2,4 punktu proc.), a w budżecie samorządu województwa (o 0,1 punktu proc.) do 0,6%. W budżetach powiatów udział tych środków obniżył się do 8,1% (o 0,3 punktu proc.). W budżetach gmin udział wydatków na wspieranie rodziny kształtował się w przedziale od 11,6 % (Karpacz) do 34,5% (Jemielno), w budżetach powiatów od 4,7% (Powiat Oleśnicki) do 17,6% (Powiat Wałbrzyski), a w budżetach miast na prawach powiatu od 16,4% (Wrocław) do 22,6% (Legnica).

Udział wydatków samorządowych na finansowanie zadań dotyczących transportu i łączności — przy spadku kwot tych wydatków — obniżył się do 12,6% (o 0,9 punktu proc.), z tego w budżetach gmin do 6,7% (o 0,9 punkt proc.), w budżetach powiatów do 11,4% (o 2,1 punktu proc.), a w budżecie samorządu województwa do 40,9% (o 7,1 punktu proc.). W budżetach miast na prawach powiatu udział tych środków wzrósł do 17,5% (o 0,6 punktu proc.). Najwyższy udział wydatków na finansowanie zadań związanych z transportem i łącznością odnotowano w budżecie gminy Wińsko (24,0%), a najniższy w budżecie gminy Mietków i Duszniki Zdrój (0,5%). W budżetach powiatów udział tych wydatków kształtował się w przedziale od 2,2% (Zgorzelecki) do 25,7% (Wrocławski), a w budżetach miast na prawach powiatu od 10,8% (Legnica) do 23,2% (Wałbrzych).

Wydatki na realizację zadań z zakresu administracji publicznej stanowiły 8,1% wydatków ogółem (tj. o 0,3 punktu proc. mniej niż w roku ubiegłym). Wyniki porównań wskazują na spadek ich udziału w budżetach JST wszystkich szczebli i typów gmin, w tym w budżecie województwa samorządowego (o 0,5 punktu proc.) do 10,4%, w budżetach miast na prawach powiatu (o 0,4 punktu proc.) do 5,8%, w budżetach powiatów i gmin (o 0,2 punktu proc.) do odpowiednio 10,8% i 8,8%. W budżetach gmin udział wydatków na administrację publiczną kształtował się w przedziale od 5,5% (Głogów m.) do 16,5% (Zagrodno), w budżetach powiatów od 6,8% (Powiat Kłodzki i Głogowski) do 19,8% (Powiat Wrocławski), a w budżetach miast na prawach powiatu od 5,2% (Legnica) do 7,1% (Jelenia Góra).

Udział wydatków przeznaczonych przez dolnośląskie JST na finansowanie zadań dotyczących gospodarki komunalnej i ochrony środowiska — przy utrzymaniu łącznej ich kwoty na poziomie roku ubiegłego — obniżył się o 0,5 punktu proc. i stanowił 7,8% ich wydatków, z tego w budżetach miast na prawach powiatu, gmin i województwa samorządowego obniżył się (odpowiednio o 0,7, 0,3 i 0,1 punktu proc.) do 7,3%, 10,6% i 1,1%, a w budżetach powiatów pozostał na niezmiennym poziomie (0,1%). Największe zróżnicowanie udziału wydatków na finansowanie zadań gospodarki komunalnej i ochrony środowiska dotyczyło gmin i kształtowało się od 2,0% (Pęcław) do 35,4% (Jawor). W przypadku budżetów miast na prawach powiatu najniższy udział odnotowało miasto Wałbrzych — 4,9%, a najniższy Wrocław — 7,9%.

Tabela 9. Struktura wydatków majątkowych dolnośląskich JST w 2020 r. według działów (w %)

Wyszczególnienie	Udział wydatków majątkowych według działów								
	transport i łączność (dział 600)	gospodarka komunalna i ochrona środowiska (dział 900)	oświata i wychowanie (dział 801)	gospodarka mieszkaniowa (dział 700)	kultura fizyczna (dział 926)	kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (dział 921)	ochrona zdrowia (dział 851)	rolnictwo i łowiectwo (dział 010)	pozostałe
JST ogółem	41,8	11,5	8,5	8,3	7,6	5,8	3,3	3,0	10,3
Gminy, z tego:	28,9	20,5	10,4	6,8	8,1	8,5	1,5	4,4	10,8
– miejskie	23,7	25,5	8,1	13,2	12,5	5,8	1,3	0,0	9,9
– wiejskie	29,2	18,2	14,3	3,8	4,1	9,7	0,9	9,1	10,7
– miejsko-wiejskie	32,6	19,2	7,9	5,2	9,0	9,3	2,4	2,9	11,6
Powiaty	55,6	0,3	5,4	2,0	0,1	1,7	11,5	3,3	20,1
Miasta na prawach powiatu	54,2	3,1	8,6	13,7	7,7	3,9	0,3	0,0	8,5
Województwo samorządowe	53,7	2,9	0,3	1,3	10,6	1,2	17,0	5,8	7,1

Samodzielność finansowa JST przejawia się szczególnie swobodą w podejmowaniu decyzji dotyczących zakresu zadań inwestycyjnych finansowanych z ich budżetów.

Strukturę wydatków majątkowych dolnośląskich JST w 2020 r., określoną udziałem procentowym wydatków przeznaczonych na rozwój infrastruktury określonych dziedzin (działów klasyfikacji budżetowej), w łącznej kwocie ich wydatków majątkowych, przedstawia tab. 9.

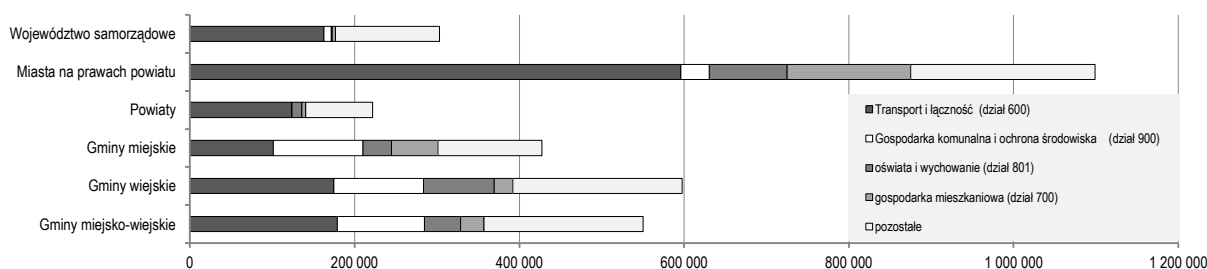
Wydatki majątkowe dolnośląskich JST w 2020 r. wyniosły łącznie 3 199,4 mln zł i były o 8,7% niższe od wykonanych w roku poprzednim (w 2019 r. wyniosły 3 505,9 mln zł). Głównym czynnikiem wpływającym na spadek wydatków majątkowych był spadek wydatków na programy i projekty współfinansowane ze środków UE (z 1 175,2 mln zł w 2019 r. do 878,3 mln zł w 2020 r. tj. o 25,3%), w tym finansowanych ze środków UE (odpowiednio z 756,2 mln zł do 553,4 mln zł tj. o 26,8%). Najwięcej środków — 1 337,2 mln zł (41,8%) — przeznaczono na finansowanie zadań transportu i łączności (dział 600), a ich udział w wydatkach majątkowych — przy spadku kwot wydatków w stosunku do roku poprzedniego (o 43,3 mln zł) — wzrósł o 2,4 punktu proc. Udział wydatków na rozwój infrastruktury transportu i łączności w strukturze wydatków majątkowych:

- powiatów — wyniósł 55,6% (w 2019 r. wyniósł 61,6%) i kształtował się w przedziale od 0,4% (Zgorzelecki) do 83,2% (Wrocławski),
- miast na prawach powiatu — wyniósł 54,2% (w 2019 r. wyniósł 45,5%) i kształtował się w przedziale od 45,7% (Legnica) do 73,8% (Jelenia Góra),
- województwa samorządowego — obniżył się z 68,0% w 2019 r. do 53,7% w 2020 r.,
- gmin — wyniósł 28,9% (w 2019 r. wyniósł 28,0%) i kształtował się w przedziale od 0,0% (Duszniki Zdrój) do 92,2% (Zawidów).

Kolejną istotną pozycję w wydatkach majątkowych dolnośląskich JST w 2020 r. stanowiły wydatki na finansowanie zadań z zakresu gospodarki komunalnej i ochrony środowiska — łącznie 367,6 mln zł (o 160,1 mln zł niższe niż w 2019 r.). Ich udział w wydatkach majątkowych obniżył się do 11,5% (w 2019 r. wyniósł 15,1%). Wysoki udział tych wydatków pomimo wyraźnego spadku utrzymał się w budżetach gmin 20,5% (spadek o 3,0 punktu proc.).

W budżetach dolnośląskich JST w 2020 r. zauważa się wzrost udziału wydatków na finansowanie zadań inwestycyjnych dotyczących ochrony zdrowia, oświaty i wychowania, rolnictwa i łowiectwa (działy 851, 801 i 010) odpowiednio o 1,4, 1,3 i 1,1 punktu proc. — przy wzroście kwot tych wydatków łącznie o 77,4 mln zł w stosunku do roku poprzedniego — oraz spadek udziału wydatków majątkowych kultury i ochrony dziedzictwa narodowego oraz kultury fizycznej i sportu (działy: 921 i 926) odpowiednio o 2,1 i 0,4 punktu proc. — przy spadku kwot wydatków majątkowych w tych działach łącznie o 131,2 mln zł).

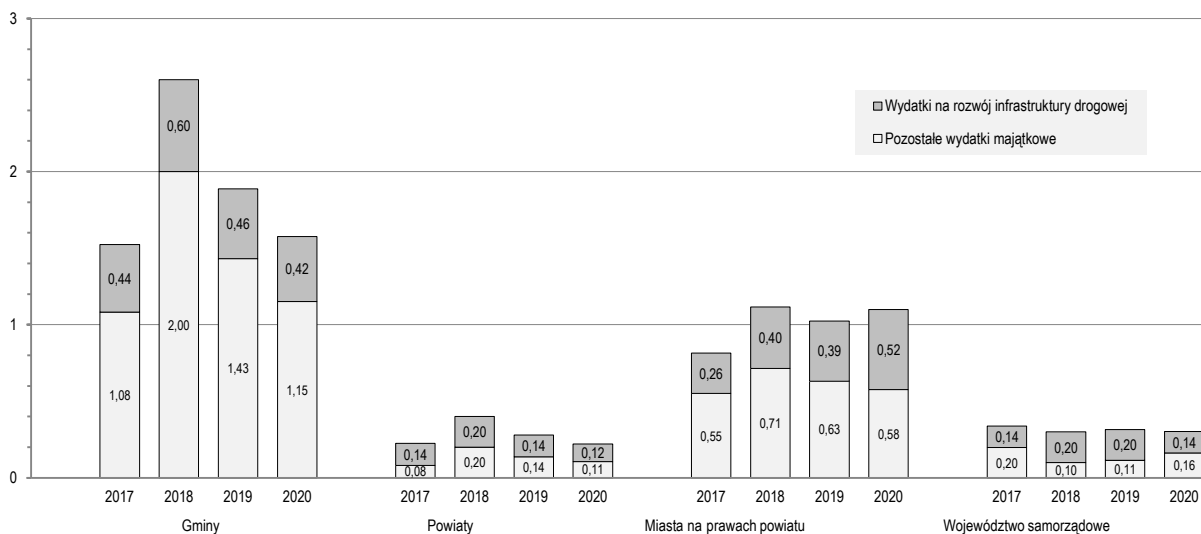
Poziom i strukturę wydatków majątkowych JST poszczególnych szczebli i typów gmin w 2020 r. według wybranych działów klasyfikacji budżetowej przedstawia rys. 9.

Rys. 9. Poziom i struktura wydatków majątkowych dolnośląskich JST w 2020 r. (w tys. zł)

Analiza zmian poziomu wydatków przeznaczonych przez dolnośląskie JST na rozwój infrastruktury drogowej w latach 2017–2020 wskazuje na obniżenie się poziomu wydatków na te zadania w budżecie województwa samorządowego (o 29,4%) oraz w budżetach powiatów (o 19,4%) i gmin (o 7,0%). W budżetach miast na prawach powiatu odnotowano wzrost (o 32,7%).

Zmiany poziomu wydatków majątkowych dolnośląskich JST w latach 2017–2020, w tym wydatków na rozwój infrastruktury drogowej (klasyfikowanych w rozdziałach 60011 i 60013–60017), przedstawiono na rys. 10.

Rys. 10. Wydatki majątkowe dolnośląskich JST w latach 2017–2020, w tym na rozwój infrastruktury drogowej (w mld zł)

7. Poziom wydatków na 1 mieszkańca

Wydatki zrealizowane przez dolnośląskie JST w 2020 r. — w przeliczeniu na 1 mieszkańca — wyniosły 7577 zł i były wyższe o 403 zł (o 5,6%), z tego wydatki bieżące (6474 zł) były wyższe o 509 zł (o 8,5%), a wydatki majątkowe (1103 zł) były niższe o 106 zł (o 8,8%) od wykonanych w roku poprzednim.

Wzrost wydatków na 1 mieszkańca odnotowały JST wszystkich szczebli, z wyjątkiem województwa. Wydatki *per capita* gmin wyniosły 5576 zł i były wyższe o 217 zł (4,0%), z czego wydatki *per capita* gmin miejskich wyniosły 5162 zł i były wyższe o 201 zł (4,1%), gmin miejsko-wiejskich wyniosły 5567 zł i były wyższe o 154 zł (2,8%), a gmin wiejskich wyniosły 6053 zł i były wyższe o 312 zł (5,4%). Wydatki dolnośląskich powiatów *per capita* wyniosły 1237 zł i były wyższe o 69 zł (5,9%), a wydatki województwa samorządowego wyniosły 382 zł i były niższe o 2 zł od wykonanych w roku poprzednim. Najwyższe wydatki na 1 mieszkańca po raz kolejny zrealizowały miasta na prawach powiatu, których wydatki wyniosły 8001 zł i były wyższe o 655 zł (8,9%) od wykonanych w 2019 roku).

Poziom wydatków *per capita* zrealizowanych przez dolnośląskie JST w latach 2019 i 2020 zaprezentowano w tab. 10.

Tabela 10. Wydatki dolnośląskich JST na 1 mieszkańca w latach 2019 i 2020 (w zł)

Wyszczególnienie	2019			2020			Zmiana kwot wydatków		
	wydatki ogółem	z tego:		wydatki ogółem	z tego:		wydatki ogółem	z tego:	
		bieżące	majątkowe		bieżące	majątkowe		bieżące	majątkowe
JST ogółem	7 174	5 965	1 209	7 577	6 474	1 103	403	509	-106
Gminy, z tego:	5 359	4 400	959	5 576	4 775	801	217	375	-158
– miejskie	4 961	4 186	775	5 162	4 506	656	201	320	-119
– wiejskie	5 741	4 576	1 165	6 053	5 024	1 029	312	448	-136
– miejsko-wiejskie	5 413	4 452	961	5 567	4 817	750	154	365	-211
Powiaty	1 168	1 026	142	1 237	1 124	113	69	98	-29
Miasta na prawach powiatu	7 346	6 247	1 099	8 001	6 822	1 179	655	575	80
Województwo samorządowe	384	276	108	382	278	104	-2	2	-4

Według liczby mieszkańców na dzień 30 czerwca.

Analiza wydatków *per capita* według jednostek poszczególnych szczebli i typów gmin wskazuje na występowanie w regionie wysokiego zróżnicowania ich poziomu, które w 2020 r. w ukształtowało się w następujących granicach:

- 1) gminy: od 4114 zł do 12 341 zł, z tego:
  - miejskie — od 4155 zł (Piława Górna) do 8660 zł (Karpacz),
  - wiejskie — od 4313 zł (Borów) do 12 341 zł (Jerzmanowa),
  - miejsko-wiejskie — od 4114 zł (Pieszyce) do 10 371 zł (Polkowice);
- 2) powiaty: od 964 zł (Wałbrzyski) do 1667 zł (Lwówecki);
- 3) miasta na prawach powiatu: od 6685 zł (Legnica) do 8438 zł (Wrocław).

W gminach miejskich odnotowano wzrost dolnej granicy wydatków *per capita* o 353 zł (w 2019 r. o 276 zł) oraz spadek górnej granicy wydatków o 1729 zł (w 2019 r. wzrost o 714 zł). W gminach wiejskich odnotowano wzrost dolnej granicy wydatków o 301 zł (w 2019 r. wzrost o 12 zł) oraz wzrost górnej granicy o 184 zł (w 2019 r. wzrost o 6696 zł), natomiast w gminach miejsko-wiejskich dolna granica wydatków została podwyższona o 227 zł (w 2019 r. o 237 zł), a górna uległa obniżeniu o 676 zł (w 2019 r. o 321 zł). W budżetach powiatów wystąpił wzrost dolnej granicy wydatków o 55 zł i wzrost górnej granicy o 135 zł, a w miastach na prawach powiatu odnotowano najwyższy wzrost dolnej granicy wydatków o 406 zł i wzrost górnej granicy o 675 zł.

Podwyższenie poziomu wydatków dolnośląskich JST w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynikało ze wzrostu wydatków bieżących o 509 zł (o 8,5%) i spadku wydatków majątkowych o 106 zł (o 8,8%). Obniżenie poziomu wydatków majątkowych dotyczyło wszystkich JST z wyjątkiem miast na prawach powiatu, gdzie odnotowano wzrost o 80 zł (7,3%) w stosunku do roku poprzedniego. Wydatki majątkowe *per capita* w gminach miejsko-wiejskich były niższe o 211 zł (o 22,0%), gminach wiejskich niższe o 136 zł (o 11,7%), gminach miejskich niższe o 119 zł (o 15,4%) a w powiatach niższe o 29 zł (o 20,4%). Wydatki majątkowe *per capita* województwa samorządowego uległy obniżeniu o 4 zł (o 3,7%) i wyniosły 104 zł.

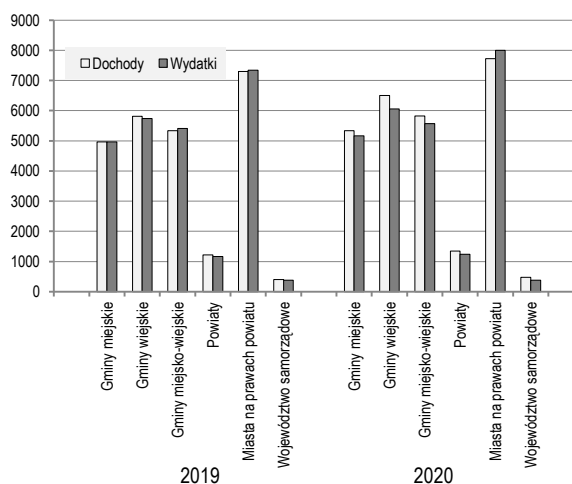
Zróżnicowanie poziomu wydatków majątkowych JST w regionie w przeliczeniu na 1 mieszkańca ukształtowało się w 2020 r. w następujących przedziałach:

- 1) dla gmin: od 70 zł do 3879 zł, z tego:
  - miejskich — od 144 zł (Bolesławiec) do 2246 zł (Szczawno-Zdrój),
  - wiejskich — od 70 zł (Ciepłowody) do 3879 zł (Jerzmanowa),
  - miejsko-wiejskich — od 85 zł (Bogatynia) do 2010 zł (Ścinawa);
- 2) dla powiatów: od 31 zł (Lubiński) — do 326 zł (Lwówecki);
- 3) dla miast na prawach powiatu: od 707 zł (Jelenia Góra) — do 1853 zł (Wałbrzych).

Zestawienie poziomu dochodów i wydatków *per capita* dolnośląskich JST wskazuje, że w 2020 r. wydatki na 1 mieszkańca w regionie były łącznie o 274 zł niższe od zrealizowanych dochodów (w 2019 r. wydatki były o 41 zł niższe niż dochody).

Poziom dochodów i wydatków dolnośląskich JST w przeliczeniu na 1 mieszkańca według szczebli i typów gmin przedstawia rys. 11, a według poszczególnych jednostek — zestawienie 2 zamieszczone na końcu opracowania.

Analiza danych szczegółowych dla 2020 r. wskazuje na wystąpienie ujemnej różnicy pomiędzy dochodami a wydatkami w 35 JST, z tego w 31 gminach, 2 powiatach i 2 miastach na prawach powiatu. Dane te wskazują na znaczne zmniejszenie się liczby jednostek wykazujących niedobór dochodów (o 54 JST mniej niż w 2019 r.).

Rys. 11. Poziom dochodów i wydatków dolnośląskich JST przypadających na 1 mieszkańca w latach 2019 i 2020 (w zł)

Dla porównania — wydatki *per capita* obliczone dla wszystkich JST w kraju wyniosły łącznie 7802 zł i były wyższe o 502 zł (o 6,9%) od zrealizowanych w roku poprzednim, w tym wydatki majątkowe wyniosły 1271 zł i były niższe o 59 zł (o 4,4%). Wydatki gmin wyniosły 5572 zł i były wyższe o 329 zł (o 6,3%), a wydatki powiatów wyniosły 1253 zł i były wyższe o 105 zł (o 9,1%) od wykonanych w roku poprzednim. Najwyższe wydatki — tak jak w regionie — zrealizowały miasta na prawach powiatu, których wydatki *per capita* wyniosły 8241 zł i były wyższe o 538 zł (o 7,0%). Wydatki *per capita* województw samorządowych wyniosły 514 zł i były wyższe o 35 zł (o 7,3%) od wykonanych w 2019 roku.

Poziom wydatków dolnośląskich gmin oraz miast na prawach powiatu w 2020 r. w przeliczeniu na 1 mieszkańca przedstawiono w kartogramie na końcu opracowania.

8. Finansowanie zadań JST z udziałem środków unijnych

Środki finansowe Unii Europejskiej podlegają ścisłym zasadom zarządzania określonym w rozporządzeniach i programach unijnych. Zasady te mają służyć przejrzystości i zagwarantować państwom członkowskim równy dostęp do finansowania z budżetu UE. Pula środków, jaką dysponuje Polska w ramach Perspektywy Finansowej UE na lata 2014–2020, to 104,9 mld euro (w tym środki UE 86,1 mld euro).

Zgodnie z ustawą o finansach publicznych, środki przeznaczone na realizację Programów Operacyjnych w części odpowiadającej wkładowi środków europejskich stanowią w budżecie państwa tzw. budżet środków europejskich, z którego wydatki realizowane są w formie płatności. Środki ujęte w budżecie środków europejskich mogą być wykorzystane wyłącznie na cele określone w umowach międzynarodowych i zgodnie z procedurami określonymi w tych umowach lub procedurami obowiązującymi przy ich wydatkowaniu, natomiast część środków odpowiadająca wkładowi krajowemu jest przekazywana w formie dotacji celowej. JST występujące w charakterze beneficjenta otrzymane środki wydatkują i rozliczają w trybie przewidzianym dla danej formy dofinansowania.

Dochody i wydatki na programy i projekty realizowane z udziałem środków pochodzących z budżetu UE określono z uwzględnieniem paragrafów odpowiednio dochodów i wydatków z czwartą cyfrą 1, 2, 7, 8 i 9 (czwartą cyfrą 1, 7 i 8 oznaczono środki pochodzące z budżetu UE, zaś cyfrą 2 i 9 oznaczono współfinansowanie programów ze źródeł krajowych).

Tabela 11. Dochody i wydatki na realizację programów z udziałem środków UE (w tys. zł)

Wyszczególnienie	Dochody						Wydatki					
	2019			2020			2019			2020		
	ogółem na programy	z tego		ogółem na programy	z tego		ogółem na programy	z tego		ogółem na programy	z tego	
		środki UE*	środki krajowe (współfinansowanie)**		środki UE*	środki krajowe (współfinansowanie)**		środki UE*	środki krajowe (współfinansowanie)**		środki UE*	środki krajowe (współfinansowanie)**
JST ogółem	1 286 312	1 197 336	88 976	1 237 066	1 136 828	100 238	1 471 725	991 376	480 349	1 224 409	832 341	392 068
Gminy, z tego:	540 449	526 460	13 989	407 365	396 020	11 346	624 848	400 806	224 042	408 165	281 668	126 497
– miejskie	154 397	149 426	4 971	128 339	124 613	3 726	187 444	115 531	71 913	134 187	89 944	44 243
– wiejskie	159 295	156 548	2 747	106 934	104 576	2 358	167 094	108 006	59 088	113 110	75 383	37 727
– miejsko-wiejskie	226 757	220 485	6 271	172 092	166 830	5 262	270 310	177 269	93 041	160 868	116 341	44 527
Powiaty	158 576	152 943	5 633	118 193	108 160	10 033	132 453	110 403	22 050	91 360	76 581	14 779
Miasta na prawach powiatu	343 450	332 807	10 644	351 633	337 992	13 641	404 563	284 043	120 519	436 209	269 621	166 588
Województwo samorządowe	243 837	185 127	58 711	359 875	294 656	65 219	309 861	196 123	113 738	288 676	204 471	84 205
Dotacje i środki §§ 200 i 620	112 356	69 077	43 280	217 457	162 005	55 453	45 973	21 818	24 154	99 967	65 120	34 847
Dotacje i środki §§ 205 i 625	1 111 343	1 076 722	34 621	966 685	928 691	37 995	37 018	15 171	21 847	54 465	32 678	21 788

* Paragrafy z czwartą cyfrą: 1, 7, 8. ** Paragrafy z czwartą cyfrą: 2, 9.

Z rocznych sprawozdań z wykonania budżetu dolnośląskich JST za 2020 rok wynika, iż łączna kwota dotacji i środków otrzymanych na finansowanie programów realizowanych z udziałem środków UE wyniosła 1 237,1 mln zł (94,3% planu), w tym na zadania bieżące 406,3 mln zł (95,6% planu), a na zadania majątkowe 830,8 mln zł (93,7% planu). W stosunku do 2019 r. nastąpił spadek dofinansowania o 3,8% (tj. o 49,2 mln zł).

Łączna kwota wydatków na programy i projekty finansowane z udziałem środków UE wyniosła 1 224,4 mln zł (83,7% planu) i była niższa od wykonanej w 2019 r. o 247,3 mln zł, tj. o 16,8%.

Dochody i wydatki dolnośląskich JST związane z realizacją programów z udziałem środków UE w latach 2019 i 2020 przedstawia tab. 11.

Dofinansowanie przekazane dolnośląskim JST w 2020 r. na realizację programów z udziałem środków UE wyniosło (1 237,1 mln zł), w tym:

- 1) środki pochodzące z budżetu UE wyniosły łącznie 1 136,8 mln zł, z czego przeznaczono dla:
  - województwa samorządowego — 294,7 mln zł, tj. 25,9% (w 2019 — 15,5%),
  - miast na prawach powiatu — 338,0 mln zł, tj. 29,7% (w 2019 — 27,8%),
  - powiatów — 108,2 mln zł, tj. 9,5% (w 2019 — 12,8%),
  - gmin ogółem — 396,0 mln zł, tj. 34,8%, z tego: (w 2019 — 44,0%):
    - gmin miejskich — 124,6 mln zł, tj. 11,0% (w 2019 — 12,5%),
    - gmin wiejskich — 104,6 mln zł, tj. 9,2% (w 2019 — 13,1%),
    - gmin miejsko-wiejskich — 166,8 mln zł, tj. 14,7% (w 2019 — 18,4%),
- 2) współfinansowanie krajowe — 100,2 mln zł stanowiące 8,1% (w 2019 6,9%) otrzymanego dofinansowania, przy czym 78,7% środków dofinansowania spłynęło do budżetu województwa i miast na prawach powiatu.

Wśród samorządów lokalnych najwięcej środków na realizację programów unijnych pozyskały: Wrocław (177,5 mln zł), Wałbrzych (123,4 mln zł) i Jelenia Góra (46,7 mln zł) oraz kolejno gminy: Głogów m. (12,6 mln zł), Jawor (12,5 mln zł) i Ząbkowice Śląskie (10,4 mln zł), a wśród powiatów: Kłodzki (21,9 mln zł), Bolesławiecki (7,4 mln zł), Świdnicki (6,8 mln zł), Lwówecki (6,6 mln zł) i Zgorzelecki (6,3 mln zł). W budżecie gminy Legnickie Pole nie odnotowano w 2020 r. dochodów związanych z realizacją programów finansowanych z udziałem środków UE.

W relacji do wykonanych dochodów ogółem dolnośląskich JST, udział dochodów na realizację programów zmniejszył się z 6,1% w 2019 r. do 5,4% w 2020 r., a w budżetach JST poszczególnych szczebli i typów gmin wyniósł:

- w budżecie województwa samorządowego — 26,1% dochodów (w 2019 r. — 20,7%),
- w budżetach miast na prawach powiatu — 4,9% dochodów (w 2019 r. — 5,0%),
- w budżetach powiatów — 4,5% dochodów (w 2019 r. — 6,6%),
- w budżetach gmin ogółem — 3,5% dochodów, z tego: (w 2019 r. — 5,1%):
  - w budżetach gmin miejskich — 3,7% dochodów (w 2019 r. — 4,7%),
  - w budżetach gmin wiejskich — 2,8% dochodów (w 2019 r. — 4,7%),
  - w budżetach gmin miejsko-wiejskich — 4,0% dochodów (w 2019 r. — 5,8%).

Wydatki dolnośląskich JST na realizację programów i projektów z udziałem środków UE wyniosły łącznie 1 224,4 mln zł i były o 247,3 mln zł niższe od wykonanych w roku poprzednim (w 2019 r. wyniosły 1 471,7 mln zł). Wyniki porównań wykonania budżetów dolnośląskich JST z danymi z wykonania budżetów wszystkich JST w kraju wskazują, że w łącznej kwocie wydatków na finansowanie programów:

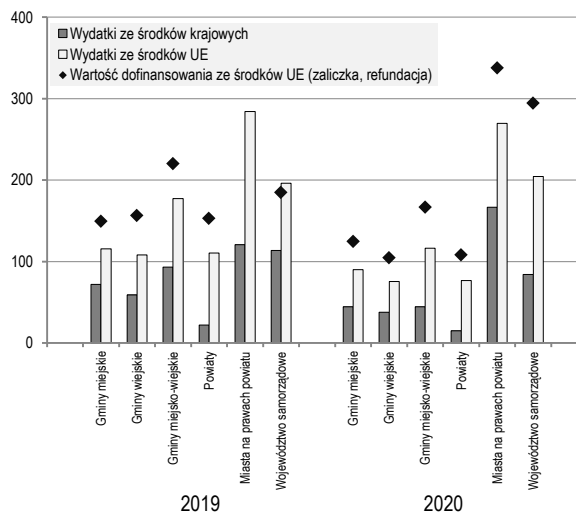
- wydatki o charakterze majątkowym w budżetach dolnośląskich JST wyniosły 878,3 mln zł i stanowią 71,7% wartości realizowanych programów (dla wszystkich JST w kraju stanowiły 76,9%),
- wydatki bieżące w budżetach dolnośląskich JST wyniosły 346,1 mln zł, tj. 28,3% wszystkich środków przeznaczonych na programy i projekty unijne (dla wszystkich JST w kraju stanowiły 23,1%).

Udział wydatków na realizację programów i projektów z udziałem środków UE w wydatkach ogółem dolnośląskich JST obniżył się z 7,1% w 2019 r. do 5,6% w 2020 r., a w budżetach JST poszczególnych szczebli i typów gmin kształtował się następująco:

- województwo samorządowe — 26,1% wydatków (w 2019 r. — 27,8%),
- miasta na prawach powiatu — 5,8% wydatków (w 2019 r. — 5,9%),
- powiaty — 3,8% wydatków (w 2019 r. — 5,8%),
- gminy ogółem — 3,7% wydatków, z tego: (w 2019 r. — 5,9%):
  - gminy miejskie — 4,0% wydatków (w 2019 r. — 5,8%),
  - gminy wiejskie — 3,2% wydatków (w 2019 r. — 5,0%),
  - gminy miejsko-wiejskie — 3,9% wydatków (w 2019 r. — 6,8%).

Wydatki na realizację programów z udziałem środków UE w 2020 r. wykazały budżety 165 gmin — łącznie 408,2 mln zł, w tym najwyższe w budżetach gmin miejskich: Jawor (17,0 mln zł), Kamienna Góra (12,6 mln zł), Szklarska Poręba (12,4 mln zł), Nowa Ruda (12,2 mln zł) i Świdnica (9,6 mln zł), gmin wiejskich: Dobromierz (13,1 mln zł) i Żórawina (6,9 mln zł) oraz gmin miejsko-wiejskich: Ząbkowice Śląskie (15,3 mln zł), Ścinawa (15,2 mln zł) i Siechnice (13,1 mln zł). Wydatki 4 miast na prawach powiatu wyniosły łącznie 436,2 mln zł, z tego: Wrocław 239,3 mln zł, Wałbrzych 148,0 mln zł, Jelenia Góra 45,7 mln zł i Legnica 3,2 mln zł. Wydatki województwa samorządowego wyniosły 288,7 mln zł, w tym przekazane w formie dotacji dla podmiotów realizujących w wysokości 139,0 mln zł. Wydatki 26 powiatów zamknęły się kwotą 91,4 mln zł, a najwyższe dotyczyły Powiatu Zgorzeleckiego (7,7 mln zł), Powiatu Lwóweckiego (7,3 mln zł) i Powiatu Kłodzkiego (6,3 mln zł).

Wydatki na programy realizowane z udziałem środków UE oraz poziom dofinansowania ze środków UE w latach 2019 i 2020 przedstawia rys. 12).

Rys. 12. Wydatki na programy realizowane z udziałem środków UE oraz poziom dofinansowania z budżetu Unii w latach 2019 i 2020 (w mln zł)

Prezentacja graficzna pozwala zauważyć spadek, w stosunku do 2019 r., wydatków na realizację programów z udziałem środków UE w budżetach dolnośląskich JST. Wydatki te były w 2020 r. niższe łącznie o 247,3 mln zł (o 16,8%) od wykonanych w roku poprzednim, z tego w budżetach:

- województwa samorządowego — niższe o 21,2 mln zł, o 6,8% (w 2019 r. niższe o 11,8%),
- powiatów — niższe o 41,1 mln zł, o 31,0% (w 2019 r. niższe o 36,5%),
- gmin ogółem — niższe o 216,7 mln zł, o 34,7%, z tego: (w 2019 r. niższe o 43,6%),
  - gmin miejskich — niższe o 53,36 mln zł, o 28,4% (w 2019 r. niższe o 37,1%),
  - gmin wiejskich — niższe o 54,0 mln zł, o 32,3% (w 2019 r. niższe o 51,1%),
  - gmin miejsko-wiejskich — niższe o 109,4 mln zł, o 40,5% (w 2019 r. niższe o 42,2%).

Jedynie miasta na prawach powiatu odnotowały wzrost wydatków na realizację programów z udziałem środków UE o 31,6 mln zł (o 7,8%).

W strukturze wydatków dominowały wydatki na zadania realizowane w ramach działów:

- transport i łączność (dział 600) – 485,9 mln zł, tj. 39,6% (w 2019 r. — 528,3 mln zł),
- oświata i wychowanie (dział 801) – 126,5 mln zł, tj. 10,3% (w 2019 r. — 179,0 mln zł),
- gospodarka komunalna i ochrona środowiska (dział 900) – 123,7 mln zł, tj. 10,1% (w 2019 r. — 228,0 mln zł),
- administracja publiczna (dział 750) – 75,7 mln zł, tj. 6,2% (w 2019 r. — 86,0 mln zł),
- pomoc społeczna (dział 852) – 73,7 mln zł, tj. 6% (w 2019 r. — 64,6 mln zł),
- ochrona zdrowia (dział 851) – 66,3 mln zł, tj. 5,4% (w 2019 r. — 11,3 mln zł),
- kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (dział 921) – 56,8 mln zł, tj. 4,6% (w 2019 r. — 122,4 mln zł),
- gospodarka mieszkaniowa (dział 700) – 49,5 mln zł, tj. 4,0% (w 2019 r. — 76,5 mln zł).

Wydatki na zadania w pozostałych działach wyniosły łącznie 168,4 mln zł i stanowiły 13,7% kwoty wykonanych wydatków na programy i projekty realizowane z udziałem środków UE.

Analiza danych wskazuje, że kierunki wydatkowania środków unijnych różnią się na poszczególnych szczeblach dolnośląskich JST. W 2020 r. w budżecie województwa samorządowego najwięcej środków przeznaczono na inwestycje w zakresie transportu i łączności (75,1 mln zł), głównie na drogi publiczne wojewódzkie i infrastrukturę kolejową. Miasta na prawach powiatu, podobnie jak województwo, wpięły inwestycje w drogi publiczne w miastach na prawach powiatu oraz pozostałe zadania związane z transportem i łącznością (341,0 mln zł). Budżety powiatów w znacznej mierze skupiły się na realizowaniu inwestycji w rolnictwie i łowiectwie, przede wszystkim na pracach geodezyjno-urządzeniowych na potrzeby rolnictwa

(6,6 mln zł). Gminy miejskie przeznaczyły 54,5 mln zł, a gminy miejsko-wiejskie 29,3 mln zł na inwestycje w gospodarkę komunalną i ochronę środowiska, przede wszystkim w gospodarkę ściekową, ochronę wód i powietrza atmosferycznego. Gminy wiejskie swoje inwestycje skierowały na infrastrukturę wodociągową i sanitacyjną wsi oraz melioracje wodne (17,2 mln zł).

Należy zauważyć, że podobnie jak w roku ubiegłym, najwięcej projektów realizowanych było w działach 600, 801 i 900. Wydatki w tych działach skumulowały 60% środków przeznaczonych przez dolnośląskie JST na programy i projekty unijne.

9. Analiza realizacji wybranych zadań ustawowych — ochrona środowiska, gospodarka komunalna i profilaktyka uzależnień

Katalog zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego określają ustawy ustrojowe oraz przepisy prawa materialnego. Ustawy o samorządzie gminnym, powiatowym i województwa nakładają na samorządy m.in. obowiązek prowadzenia działań w zakresie ochrony środowiska mających odzwierciedlenie w gminnych, powiatowych i wojewódzkich programach ochrony środowiska. Sposoby finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej określa ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2020 r. poz. 1219, z późn. zm.), nadając samorządom prawo do udziału w dochodach z opłat i kar za korzystanie z środowiska, zaznaczając jednocześnie, że wydatki na cele związane z ochroną środowiska nie mogą być niższe od kwoty wpływów z opłat i kar (art. 403 ust. 1 i 2 ustawy). Prowadzenie gospodarki odpadami komunalnymi reguluje ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. z 2021 r. poz. 888), na mocy której gminy mają obowiązek gromadzenia, wywozu i zagospodarowania odpadów komunalnych. Za wykonane usługi zagospodarowania odpadów gminy lub związki gmin pobierają opłaty stanowiące ich dochód (art. 6r ust. 1 i 1a ustawy), który nie może być przeznaczony na cele niezwiązane z funkcjonowaniem systemu gospodarowania odpadami (art. 6r ust. 1aa ustawy). Do zadań własnych województw samorządowych i gmin należy również przeciwdziałanie alkoholizmowi i narkomanii. W celu finansowania działań profilaktyki samorządom województw przyznano dochody z opłat za zezwolenia na obrót hurtowy napojami do 18% zaw. alkoholu, a gminom prawo do opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych – odpowiednio na podstawie art. 9 ust. 2 i art. 11¹ ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2019 r. poz. 2277, z późn. zm.). Dochody te nie mogą być przeznaczone na cele niezwiązane z przeciwdziałaniem alkoholizmowi i narkomanii.

W 2020 r. dolnośląskie jednostki samorządu terytorialnego (wraz ze związkami międzygminnymi utworzonymi w celu realizacji zadań związanych z ochroną środowiska) wykonały, klasyfikowane w dziale 900 — Gospodarka komunalna i ochrona środowiska, dochody ogółem w wysokości 1 103,3 mln zł, co stanowiło 93,1% zakładanego planu i wydatki w wysokości 1 888,0 mln zł (88,6% planu). W stosunku do roku poprzedniego dochody wzrosły o 113,4 mln zł, a wydatki o 32,9 mln zł. W przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody te wyniosły 380 zł, a wydatki 651 zł.

Tabela 12. Dochody dolnośląskich JST w latach 2019 i 2020 — ochrona środowiska

Wyszczególnienie	Dochody w dziale 900 — Ochrona środowiska						Dynamika dochodów (2019 = 100)		
	2019			2020			ogółem	z tego:	
	ogółem	z tego:		ogółem	z tego:			bieżące	majątkowe
		bieżące	majątkowe		bieżące	majątkowe			
	[tys. zł]						[%]		
JST ogółem	989 870	814 378	175 492	1 103 320	957 469	145 851	111,5	117,6	83,1
Gminy, z tego:	545 470	385 285	160 185	606 785	474 930	131 855	111,2	123,3	82,3
– miejskie	176 820	137 674	39 146	204 799	158 884	45 915	115,8	115,4	117,3
– wiejskie	149 596	109 021	40 575	187 257	144 726	42 531	125,2	132,8	104,8
– miejsko-wiejskie	219 054	138 590	80 464	214 729	171 320	43 409	98,0	123,6	53,9
Powiaty	8 145	5 146	2 999	6 383	6 356	27	78,4	123,5	0,9
Miasta na prawach powiatu	285 401	274 988	10 413	307 467	300 949	6 518	107,7	109,4	62,6
Województwo samorządowe	2 145	2 112	33	2 184	2 097	87	101,8	99,3	263,6
Związki międzygminne	148 709	146 847	1 862	180 501	173 137	7 364	121,4	117,9	395,5

Poziom dochodów związanych z ochroną środowiska dolnośląskich JST w latach 2019 i 2020 wraz z dynamiką przedstawia tab. 12.

Należy zauważyć, że wzrost dochodów w dziale 900 był *de facto* efektem zwiększenia wpływów gmin z opłat za gospodarowanie odpadami (§ 049). Po wyłączeniu tego źródła dochodów kwota środków pozyskanych w dziale była niższa w stosunku do 2019 r. o 17,6 mln zł.

Analiza źródeł dochodów JST klasyfikowanych w dziale 900 – Gospodarka komunalna i ochrona środowiska wskazuje, że zdecydowanie największy udział miały wpływy z opłat za gospodarowanie odpadami (§049) – 67,6% wszystkich dochodów, wpływy z usług (§ 083) – 10,1% i dotacje w ramach projektów UE (§ 625) – 9,2%, Pozostałe opłaty (§ 069) stanowiły 3,0% dochodów. Dochody własne stanowiły 85,8% wpływów klasyfikowanych w tym dziale (947,0 mln zł), a pozostałe 14,2% (156,3 mln zł) to dotacje celowe i wpływy pozyskane z budżetu państwa, funduszy celowych i innych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych.

Największy udział w wydatkach dolnośląskich JST zrealizowanych w dziale 900 stanowiły w 2020 r. koszty zakupu usług (§ 430) – 1 228,6 mln zł i zakupu energii (§ 426) – 96,7 mln zł, które stanowiły łącznie 70,2% wszystkich wydatków, oraz wydatki na inwestycje i zakupy inwestycyjne (§ 605 i § 606) – 315,9 mln zł, czyli 16,7%. Poziom nakładów inwestycyjnych dolnośląskich JST przeznaczonych na ochronę środowiska zmniejszył się w stosunku do roku poprzedniego o 130,2 mln zł, tj. o 29,2%, przy jednoczesnym wzroście wydatków bieżących na zakup usług i energii o 178,2 mln zł, tj. o 15,5%.

Poziom wydatków przeznaczonych na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska dolnośląskich JST w latach 2019 i 2020 przedstawia tab. 13.

**Tabela 13. Wydatki dolnośląskich JST w latach 2019 i 2020
— ochrona środowiska**

Wyszczególnienie	Wydatki w dziale 900 — Ochrona środowiska											
	2019						2020					
	ogółem	z tego:					ogółem	z tego:				
		bieżące	w tym:		majątkowe	w tym:		bieżące	w tym:		majątkowe	w tym:
		wynagrodzenia i pochodne	dotacje		dotacje			wynagrodzenia i pochodne	dotacje		dotacje	
[tys. zł]												
JST ogółem	1 855 116	1 323 418	77 473	16 021	531 698	64 217	1 887 994	1 507 335	84 040	16 440	380 660	48 485
Gminy, z tego:	1 153 154	710 147	32 192	11 561	443 009	36 445	1 157 309	833 878	36 312	12 399	323 432	34 146
– miejskie	350 057	250 539	9 200	1 331	99 518	7 780	380 499	271 685	9 651	1 365	108 814	5 702
– wiejskie	358 364	196 500	12 146	5 393	161 865	12 248	359 148	250 250	13 110	5 094	108 898	9 241
– miejsko-wiejskie	444 733	263 108	10 846	4 837	181 626	16 417	417 662	311 943	13 551	5 940	105 720	19 203
Powiaty	2 044	1 625	53	125	419	237	1 869	1 165	26	85	704	621
Miasta na prawach powiatu	548 291	474 626	41 511	3 750	73 665	16 940	544 585	509 989	43 343	3 397	34 596	4 871
Województwo samorządowe	12 990	2 395	1 111	59	10 595	10 595	11 843	2 984	1 387	59	8 859	8 847
Związki międzygminne	138 636	134 625	2 607	527	4 011	0	172 388	159 319	2 972	500	13 069	0

Koszty obsługi systemu gospodarki odpadami komunalnymi (rozdział 90002), jakie poniosły dolnośląskie gminy i związki międzygminne, zamknęły się w 2020 r. kwotą 823,3 mln zł (93,6% planowanych wydatków), tj. o 133,3 mln zł więcej niż w roku poprzednim, i prawie w całości dotyczyły zakupu usług (§ 430) – 95,7% wszystkich wydatków w rozdziale. W przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatki te wyniosły 284 zł. Wpływy uzyskane w 2020 r. z tytułu opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi wyniosły 746,1 mln zł (wykonanie na poziomie 96,9% planu) i były wyższe od roku poprzedniego o 131,0 mln zł. W przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody wyniosły 257 zł. Spośród 169 dolnośląskich gmin i miast na prawach powiatów dla 22 JST zadania związane z gospodarką odpadami realizują powołane m.in. do tego celu związki międzygminne: Związek Gmin Powiatu Dzierżoniowskiego „ZGPD-7”, Związek Międzygminny „Ślęza-Oława”, Związek Gmin Zagłębia Miedziowego oraz Związek Międzygminny „EKO Siódemka” (z woj. wielkopolskiego, do którego należy dolnośląska gmina Cieszków).

Wysokość dochodów i wydatków związanych z gospodarowaniem odpadami komunalnymi dolnośląskich JST w latach 2019 i 2020, w tym w przeliczeniu na 1 mieszkańca, przedstawia tab. 14.

**Tabela 14. Wykonanie dochodów i wydatków dolnośląskich JST w latach 2019 i 2020
— gospodarka komunalna**

Wyszczególnienie	2019				2020			
	wpływy z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi (rozdział 90002 § 049)		wydatki związane z funkcjonowaniem systemu gospodarowania odpadami (rozdział 90002)		wpływy z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi (rozdział 90002 § 049)		wydatki związane z funkcjonowaniem systemu gospodarowania odpadami (rozdział 90002)	
	ogółem [tys. zł]	per capita [zł]	ogółem [tys. zł]	per capita [zł]	ogółem [tys. zł]	per capita [zł]	ogółem [tys. zł]	per capita [zł]
JST ogółem*	615 069	212	690 039	238	746 084	257	823 254	284
Gminy, z tego:	317 549	187	368 157	216	397 237	233	474 526	278
– miejskie	117 626	212	135 511	244	137 337	247	152 694	275
– wiejskie	84 396	169	97 886	196	112 782	224	145 820	289
– miejsko-wiejskie	115 527	179	134 760	208	147 118	227	176 012	272
Miasta na prawach powiatu	249 270	267	266 010	285	281 642	302	282 298	303
Związki międzygminne	48 251	182	55 872	211	67 205	258	66 430	249

* Bez województwa samorządowego i powiatów.

Mimo znacznego zwiększenia wpływów z opłat za wywóz odpadów komunalnych, po podniesieniu stawek w 2020 r., system nadal nie był samofinansujący się — ze względu na równoległe rosnące koszty wywozu i przetwarzania nieczystości. Z porównania wydatków JST na funkcjonowanie systemu gospodarowania odpadami z wpływami z opłat wynika, że w 2020 r. jednostki te dopłaciły *per saldo* do systemu ze środków własnych 77,2 mln zł, czyli o 2,3 mln zł więcej niż roku poprzednim. Uwzględniając jedynie budżet bieżący, wpływy z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi były niższe od wydatków niemajątkowych na funkcjonowanie systemu (klasyfikowanych w rozdziale 90002) o 72,3 mln zł. Największe różnice pomiędzy dochodami a wydatkami w 2020 r. wystąpiły w gminach wiejskich, które łącznie dopłaciły kwoty odpowiadające 22,7% wszystkich kosztów poniesionych na utrzymanie przez ten typ samorządów systemów gospodarowania odpadami, następnie w gminach miejsko-wiejskich — 16,4% i miejskich — 10,1%. Należy jednocześnie zwrócić uwagę, że gminy miały najniższy wskaźnik wykonania dochodów (na poziomie 92,7%), przy najwyższym wykonania wydatków (93,6%). Miasta na prawach powiatu i związki międzygminne, których działalnością statutową jest m.in. gospodarka komunalna i utrzymanie czystości na terenie gmin należących do związku, charakteryzowały się najlepszym wykonaniem dochodów – odpowiednio 102,8% i 99,7%, co przy prawidłowym określeniu wysokości stawek opłat w stosunku do kosztów dało efekt w postaci najlepiej zbilansowanych budżetów w zakresie finansowania systemu gospodarowania odpadami (dopłata miast na prawach powiatu kwoty w wysokości 656 tys. zł, tj. 0,2% wydatków i uzyskanie nadwyżki w wysokości 775 tys. zł przez związki międzygminne).

Dynamikę zmian dochodów i wydatków oraz finansowanie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi dolnośląskich JST w latach 2019 i 2020 przedstawiają tabele 15 i 16.

**Tabela 15. Dynamika dochodów i wydatków związanych z gospodarowaniem odpadami przez dolnośląskie JST w 2020 r.
— gospodarowanie odpadami komunalnymi**

Wyszczególnienie	Wykonanie planu dochodów	Wykonanie planu wydatków	Dynamika dochodów [2019 r. = 100]	Dynamika wydatków [2019 r. = 100]
	[%]			
JST ogółem*	96,9	93,6	121,3	119,3
Gminy, z tego:	92,7	95,8	125,1	128,9
– miejskie	90,9	91,9	116,8	112,7
– wiejskie	92,6	95,4	133,6	149,0
– miejsko-wiejskie	94,6	99,8	127,3	130,6
Miasta na prawach powiatu	102,8	90,5	113,0	106,1
Związki międzygminne	99,7	91,2	139,3	118,9

* Bez województwa samorządowego i powiatów.

Tabela 16. Finansowanie systemu gospodarowania odpadami przez dolnośląskie JST w latach 2019 i 2020 — gospodarka komunalna

Wyszczególnienie	Wpływy z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi		Wydatki związane z funkcjonowaniem systemu gospodarowania odpadami		Finansowanie systemu [dochody – wydatki]		Wskaźnik finansowania systemu [(dochody-wydatki)/wydatki]	
	(rozdział 90002 § 049)		(rozdział 90002)		[tys. zł]		[%]	
	[tys. zł]		[tys. zł]		[tys. zł]		[%]	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
JST ogółem*	615 069	746 084	690 039	823 254	-74 970	-77 170	-10,9	-9,4
Gminy, z tego:	317 549	397 237	368 157	474 526	-50 608	-77 289	-13,7	-16,3
– miejskie	117 626	137 337	135 511	152 694	-17 885	-15 357	-13,2	-10,1
– wiejskie	84 396	112 782	97 886	145 820	-13 490	-33 038	-13,8	-22,7
– miejsko-wiejskie	115 527	147 118	134 760	176 012	-19 233	-28 894	-14,3	-16,4
Miasta na prawach powiatu	249 270	281 642	266 010	282 298	-16 740	-656	-6,3	-0,2
Związki międzygminne	48 251	67 205	55 872	66 430	-7 621	775	-13,6	1,2

* Bez województwa samorządowego i powiatów.

Analiza wykonania dyspozycji art. 6r ust. 1aa ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach przez porównanie dochodów (§ 049) i wydatków ogółem w rozdziale 90002 wykazała, że w przypadku 19 gmin wpływy z tytułu opłat za gospodarowanie odpadami były wyższe od wydatków na pokrycie kosztów funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami o sumaryczną kwotę 12,1 mln zł. W 2019 r. było to 18 gmin, a wartość nadwyżek zamknęła się w kwocie 3,6 mln zł. Sześć gmin i jeden związek międzygminny uzyskały dodatni bilans finansowania systemu w kolejnych dwóch latach – 2019 i 2020. Zgodnie z art. 6r ust. 2c gmina może przeznaczyć niewykorzystane środki pochodzące z opłat za gospodarowanie odpadami na pokrycie kosztów utrzymania systemu w roku kolejnym.

Jednostki realizujące zadania związane z przeciwdziałaniem alkoholizmowi i narkomanii zaplanowały w 2020 r. dochody z tytułu opłat za korzystanie z zezwoleń na obrót hurtowy i sprzedaż napojów alkoholowych w wysokości 72,5 mln zł, tj. o 2,8 mln zł wyższe niż w roku poprzednim, a wykonały na poziomie 74,9 mln (103,4% planu) — o 3,9 mln zł wyższe niż w 2019 r. Planowane w 2020 r. wydatki na profilaktykę uzależnień wyniosły 75,1 mln zł (utrzymany został poziom z roku poprzedniego), a wykonane 61,2 mln zł (81,5% planu), co oznacza, że były o 7,9 mln zł. niższe niż rok wcześniej. Różnica pomiędzy planowanymi wydatkami a dochodami wyniosła w skali województwa *per saldo* 2,6 mln zł (w przypadku 17 jednostek planowane wydatki były niższe od planowanych dochodów, których suma różnic wyniosła 2,4 mln zł), natomiast uwzględniając wykonanie wydatki były niższe *per saldo* od dochodów o 13,8 mln zł (w przypadku 144 jednostek wydatki były niższe od dochodów, których suma różnic wyniosła 14,9 mln zł). Należy jednak mieć na uwadze fakt, iż zgodnie z art. 15qc ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. z 2020 r., poz. 1842 ze zm.), do końca 2020 r. zarząd JST mógł wykorzystać dochody pochodzące z opłat za zezwolenia wydane na podstawie art. 18 lub art. 18¹ ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz dochody z opłat określonych w art. 11¹ tej ustawy również na działania związane z przeciwdziałaniem COVID-19.

Zestawienie dochodów i wydatków dolnośląskich JST związanych z przeciwdziałaniem alkoholizmowi i narkomanii w latach 2019 i 2020, w tym w przeliczeniu na 1 mieszkańca, przedstawia tab. 17.

Tabela 17. Dochody i wydatki dolnośląskich JST w latach 2019 i 2020 — profilaktyka uzależnień

Wyszczególnienie	2019				2020			
	wpływy z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż alkoholu (§ 048)		wydatki na przeciwdziałanie alkoholizmowi i zwalczanie narkomanii (rozdz. 85153 i 85154)		wpływy z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż alkoholu (§ 048)		wydatki na przeciwdziałanie alkoholizmowi i zwalczanie narkomanii (rozdz. 85153 i 85154)	
	ogółem [tys. zł]	<i>per capita</i> [zł]	ogółem [tys. zł]	<i>per capita</i> [zł]	ogółem [tys. zł]	<i>per capita</i> [zł]	ogółem [tys. zł]	<i>per capita</i> [zł]
JST ogółem	71 042	24,50	69 086	23,82	74 937	25,85	61 171	21,10
Gminy, z tego:	44 170	22,45	41 869	21,28	46 286	23,54	36 242	18,43
– miejskie	18 278	27,85	17 482	26,63	19 373	33,36	14 460	22,19
– wiejskie	10 867	18,85	10 342	17,94	11 327	15,43	8 807	15,16
– miejsko-wiejskie	15 025	20,44	14 045	19,11	15 586	21,23	12 975	17,68
Miasta na prawach powiatu	26 035	27,93	26 475	28,40	27 611	42,38	24 183	25,94
Województwo samorządowe	837	0,29	742	0,26	1 040	1,12	746	0,26

10. Przychody i rozchody budżetów

Przychody budżetów JST województwa dolnośląskiego w 2020 r. wyniosły łącznie 2 515,8 mln zł i były o 369,3 mln zł wyższe od zrealizowanych w 2019 roku. Przychody pochodzące:

- z zaciągnięcia kredytów i pożyczek oraz emisji obligacji (przychody zwrotne) wyniosły łącznie 1 166,5 mln zł, tj. 46,4% przychodów (w 2019 r. wyniosły 1 135,2 mln zł i stanowiły 52,9% przychodów),
- z nadwyżek z lat ubiegłych (nadwyżki budżetowej w wysokości 190,0 mln zł, wolnych środków w wysokości 1 015,1 mln zł oraz niewykorzystanych środków pieniężnych, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 8 u.f.p.¹ w wysokości 137,2 mln zł) wyniosły łącznie 1 342,3 mln zł i stanowiły 53,3% przychodów (w 2019 r. nadwyżki z lat ubiegłych wyniosły łącznie 999,8 mln zł i stanowiły 46,6% przychodów),
- ze spłat pożyczek udzielonych wyniosły 6,9 mln zł, a ich udział w strukturze przychodów obniżył się do 0,3% (w 2019 r. wyniosły 10,2 mln zł i stanowiły 0,5% przychodów).

Przychody i rozchody budżetów według kategorii JST przedstawia tab. 18.

Tabela 18. Przychody i rozchody budżetów dolnośląskich JST w 2020 r. (w tys. zł)

Wyszczególnienie	Przychody				Rozchody		Zmiana kwot przychodów zwrotnych (3 – 7)
	ogółem	zaciągnięte kredyty, pożyczki oraz obligacje	w tym: nadwyżki z lat ubiegłych		ogółem	w tym: spłata kredytów, pożyczek i wykup obligacji	
			nadwyżka budżetowa	wolne środki*			
1	2	3	4	5	6	7	8
JST ogółem	2 515 774	1 166 452	189 989	137 195	1 015 090	934 823	899 056
Gminy, w tym:	1 364 053	530 767	170 628	57 836	600 802	444 662	416 961
– miejskie	399 992	167 369	27 672	20 929	182 860	114 789	110 255
– wiejskie	539 130	157 943	134 073	24 526	221 831	138 392	117 609
– miejsko-wiejskie	424 931	205 455	8 884	12 381	196 111	191 482	189 096
Powiaty	223 113	24 171	3 218	27 289	168 258	71 531	65 226
Miasta na prawach powiatu	877 070	611 515	16 142	28 836	217 900	298 957	298 268
Województwo samorządowe	51 538	0	0	23 234	28 129	119 672	118 600

* Wolne środki, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 6 u.f.p.

Struktura przychodów dolnośląskich JST w 2020 r. wskazuje na zmniejszenie udziału przychodów pochodzących z zaciągnięcia kredytów i pożyczek oraz emisji obligacji w przychodach ogółem przy jednoczesnym wzroście udziału przychodów z tytułu nadwyżek z lat ubiegłych. Wyniki ustaleń wskazują, że przychody pochodzące z zaciągnięcia kredytów i pożyczek oraz emisji obligacji w 2020 r. były łącznie wyższe o 31,2 mln zł (o 2,7%) od zrealizowanych w 2019 r., a o ich wzroście zdecydowała wyższa kwota zaciągniętych zobowiązań w stosunku do roku poprzedniego. Z kolei przychody pochodzące z nadwyżek z lat ubiegłych były łącznie wyższe o 342,5 mln zł (o 34,2%), w tym niewykorzystane środki pieniężne, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt. 8 u.f.p. w wysokości 137,2 mln zł (środki wyodrębnione od 1 stycznia 2020 r.). Udział przychodów pochodzących z zaciągniętych w 2020 r. kredytów i pożyczek oraz emisji obligacji uległ obniżeniu (o 6,5%), a udział nadwyżek z lat ubiegłych wzrósł (o 6,7 %).

Wielkość przychodów w 2020 r. określiły w szczególności:

- przychody pochodzące z zaciągnięcia kredytów i pożyczek oraz emisji obligacji (przychody zwrotne) — łącznie w kwocie 1 166,5 mln zł, które pozyskało i włączyło w finansowanie budżetu 115 JST (103 gminy, 8 powiatów, 4 miasta na prawach powiatu). Dla porównania — w 2019 r. wystąpiły w budżetach 137 JST łącznie na kwotę 1 135,2 mln zł);
- przychody pochodzące z wolnych środków, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 6 u.f.p. — łącznie w kwocie 1 015,1 mln zł (40,3% przychodów), które wystąpiły w przychodach budżetu 187 JST (156 gmin, 26 powiatów, 4 miast na prawach powiatu i województwa); dla porównania — w 2019 r. wystąpiły w budżetach 190 JST w kwocie 839,3 mln zł; co stanowiło 39,1% przychodów;
- przychody pochodzące z nadwyżki budżetu z lat ubiegłych — łącznie w kwocie 190,0 mln zł, co stanowiło 7,5% przychodów, które wystąpiły w przychodach budżetu 16 JST (dla porównania — w 2019 r. wystąpiły w budżetach 15 JST w kwocie 160,5 mln zł).

- przychody z niewykorzystanych środków pieniężnych, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 8 u.f.p.- łącznie w wysokości 137,2 mln zł, co stanowiło 5,5% przychodów, które wystąpiły w budżetach 118 JST (98 gmin, 16 powiatów, 3 miasta na prawach powiatu oraz województwa).

Łączna kwota zaciągniętych przez dolnośląskie JST w 2020 r. kredytów i pożyczek oraz wyemitowanych obligacji (1 166,5 mln zł) stanowiła 5,1% ich dochodów i 5,3% ich wydatków zrealizowanych w tym roku budżetowym. Dla porównania — zaciągnięte w 2019 r. stanowiły 5,4% dochodów i 5,5% wydatków. Wyniki porównań wskazują na niewielki spadek udziału środków pochodzących z zaciągniętych kredytów i pożyczek oraz emisji obligacji w finansowaniu samorządowych budżetów w 2020 r. oraz mniejszą liczbą jednostek zaciągających zobowiązania (o 22 mniej). Rok budżetowy zakończono nadwyżką — łącznie w wysokości 791,9 mln zł (dla porównania — rok budżetowy 2019 zamknięto nadwyżką w wysokości 118,3 mln zł).

Rozchody budżetów JST województwa dolnośląskiego w 2020 r. wyniosły łącznie 934,8 mln zł i były o 24,2 mln zł (2,5%) niższe od zrealizowanych w roku poprzednim, a na wielkość wpłynęły:

- spłaty kredytów i pożyczek oraz wykup obligacji — łącznie w kwocie 899,0 mln zł (96,2% rozchodów) — realizowane przez 192 JST (w 2019 r. wyniosły 914,9 mln zł i dotyczyły 190 JST)),
- udzielone pożyczki — łącznie w kwocie 10,4 mln zł (1,1% rozchodów) — realizowane przez 44 JST (w 2019 r. wystąpiły w budżetach 44 JST i wynosiły 15,0 mln zł, co stanowiło 1,6% rozchodów),
- inne cele — łącznie w kwocie 25,4 mln zł (2,7% rozchodów) — wystąpiły w rozchodach budżetu 10 JST (w 2019 r. wyniosły 29,0 mln zł i wystąpiły w budżetach 5 JST).

Rozchody z tytułu spłat kredytów i pożyczek oraz wykupu obligacji były łącznie o 15,9 mln zł (o 1,7%) niższe od zrealizowanych w 2019 r.

Bilans zaciągniętych i spłaconych przez dolnośląskie JST w 2020 r. kwot zobowiązań z tytułu kredytów, pożyczek i obligacji zamknął się wartością dodatnią w wysokości 267,4 mln zł (w 2019 r. różnica wyniosła 220,3 mln zł). Konsekwencją wyższych przychodów z tytułu zaciągnięcia kredytów od kwot rozchodów z tytułu dokonanych spłat w roku budżetowym był wzrost łącznej kwoty długu dolnośląskich JST. Analiza zmian przy uwzględnieniu kategorii JST pozwala zauważyć, że w przypadku powiatów oraz województwa różnica między przychodami a rozchodami z tych tytułów stanowi wartość ujemną, co skutkowało obniżeniem zadłużenia, z tego powiatów (o 41,0 mln zł) i województwa (o 118,6 mln zł). Ustalenia dla gmin wskazują przyrost ich łącznej kwoty długu (o 113,8 mln zł), z tego gmin miejskich (o 57,1 mln zł), gmin miejsko-wiejskich (o 16,3 mln zł) i gmin wiejskich (o 40,3 mln zł).

11. Dług publiczny

Łączna kwota długu³ dolnośląskich JST na koniec 2020 r. wyniosła 8 667,6 mln zł i była o 532,2 mln zł (o 6,5%) wyższa od kwoty długu na koniec 2019 roku. Dla porównania — w skali kraju zadłużenie JST wzrosło o 9,5%.

Dług publiczny dolnośląskich JST na koniec 2020 r. stanowią:

- zobowiązania z tytułu zaciągniętych kredytów, pożyczek i wyemitowanych obligacji (papierów wartościowych o ograniczonej zbywalności) oraz inne zobowiązania zaliczane do tych kategorii² — łącznie w wysokości 8 530,5 mln zł (w 2019 r. w wysokości 8 024,8 mln zł), z tego zobowiązania 4 miast na prawach powiatu — łącznie w wysokości 4 148,0 mln zł stanowiły 48,6% kwoty zobowiązań z tych tytułów, a zobowiązania 162 gmin — łącznie w wysokości 3 409,1 mln zł — 40,0% tej kwoty, kolejno zobowiązania 26 powiatów (561,9 mln zł) i województwa samorządowego (411,4 mln zł) stanowiły odpowiednio 6,6% i 4,8% łącznej kwoty zobowiązań z tytułu kredytów, pożyczek i obligacji;
- zobowiązania wymagalne — łącznie na kwotę 16,2 mln zł (w 2019 r. na kwotę 13,7 mln zł), które wystąpiły w 35 gminach (11,0 mln zł), 3 miastach na prawach powiatu (3,7 mln zł), 2 powiatach (1,5 mln zł);

² Od 1 stycznia 2019 r. katalog tytułów dłużnych uzupełniono o tytuły dłużne zgodnie z art. 72 ust. 1a u.f.p.

- zobowiązania z tytułu wyemitowanych papierów wartościowych w wysokości 121,0 mln zł, uznanych za dopuszczone do obrotu zorganizowanego na rynku wtórnym (Wałbrzych i gmina Podgórzyn).

Analiza zmian sytuacji finansowej dolnośląskich JST w 2020 r. w stosunku do 2019 r. wskazuje, że przy odnotowanym wzroście dochodów (o 1 817,6 mln zł, tj. o 8,7%) i wydatków (o 1 158,0 mln zł, tj. o 5,6%) łączna kwota długu wzrosła o kwotę 532,2 mln zł (o 6,5%), w tym z tytułów zaliczanych do kredytów i pożyczek o kwotę 505,7 mln zł (przy wzroście zobowiązań wymagalnych o 2,5 mln zł). Dla porównania — w 2019 r. kwota długu wzrosła o 156,2 mln zł, w tym z tytułu kredytów i pożyczek o 173,5 mln zł (przy spadku zobowiązań wymagalnych o 17,3 mln zł).

Wyniki ustaleń szczegółowych wskazują, że realizacja samorządowych budżetów w 2020 r. skutkowałą:

- wzrostem zadłużenia 71 dolnośląskich JST — łącznie na kwotę 872,7 mln zł (w 2019 r. dotyczyło 95 JST na kwotę 428,9 mln zł),
- spadkiem zadłużenia 123 dolnośląskich JST — łącznie na kwotę 340,5 mln zł (w 2019 r. dotyczyło 96 JST na kwotę 272,8 mln zł),
- brakiem zmian poziomu zadłużenia 1 JST (w 2019 r. dotyczyło 4 JST),
- brakiem zadłużenia w dwóch JST — Stare Bogaczowice i Rudna (w 2019 r. dotyczyło 1 JST).

Tabela 19. Dług publiczny dolnośląskich JST i jego relacja do dochodów ogółem w latach 2019 i 2020

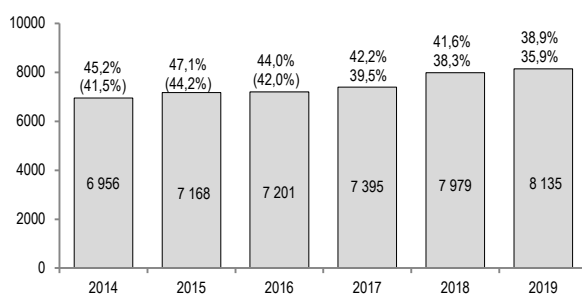
Wyszczególnienie	2019			2020			Dynamika (2019 = 100)	
	dochody	dług publiczny	3:2	dochody	dług publiczny	6:5	dochody	dług publiczny
	[tys. zł]		[%]	[tys. zł]		[%]		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
JST ogółem	20 937 632	8 135 449	38,9	22 755 189	8 667 648	38,1	108,7	106,5
Gminy, z tego:	10 548 106	3 311 207	31,4	11 533 008	3 444 063	29,9	109,3	104,0
– miejskie	3 270 105	1 042 887	31,9	3 478 743	1 102 093	31,7	106,4	105,7
– wiejskie	3 353 921	848 353	25,3	3 776 613	885 281	23,4	112,6	104,4
– miejsko-wiejskie	3 924 080	1 419 966	36,2	4 277 652	1 456 689	34,1	109,0	102,6
Powiaty	2 403 409	606 287	25,2	2 646 890	563 375	21,3	110,1	92,9
Miasta na prawach powiatu	6 805 819	3 687 797	54,2	7 196 542	4 248 774	59,0	105,7	115,2
Województwo samorządowe	1 180 298	530 158	44,9	1 378 748	411 436	29,8	116,8	77,6

Zmiany poziomu zadłużenia dolnośląskich JST w długim horyzoncie czasowym (przedstawione na rys. 13) pozwalają zauważyć, że od 2015 r. zadłużenie stale wzrasta, przy czym dynamika wzrostu przyspiesza w następnych latach z 2,7% (w 2017 r.) do 7,9% (w 2018 r.) W roku 2019 zadłużenie zwalnia tempo wzrostu do 1,9%, aby w 2020 r. ponownie przyspieszyć do 6,5%.

Zmiany poziomu zadłużenia i jego relacji do dochodów w latach 2019 i 2020 przedstawia tab. 19.

Wskaźnik zadłużenia dolnośląskich JST na koniec 2020 r. — obliczony relacją łącznej kwoty długu do wykonanych dochodów (bez uwzględnienia wyłączeń) — wyniósł 38,1% i w stosunku do 2019 r. uległ obniżeniu o 0,8 punktu proc. (w 2019 r. relacja wyniosła 38,9%). Dla porównania — wskaźnik zadłużenia wszystkich JST w 2020 r. wyniósł 29,5% i w stosunku do 2019 r. był na takim samym poziomie.

W 2020 r. najwyższa relacja łącznej kwoty długu do dochodów dotyczyła budżetów miast na prawach powiatu, dla których wyniosła 59,0% (dla porównania — w 2019 r. wyniosła 54,2%). Wskaźnik zadłużenia powiatów obniżył się o 3,9 punktu proc. i wyniósł 21,3%, z czego najwyższy dotyczył Powiatu Złotoryjskiego (38,6%), a najniższy Powiatu Dzierżoniowskiego (2,8%). Wskaźnik zadłużenia gmin wyniósł łącznie 29,9% w stosunku do 2019 r. spadł o 1,5 punktu proc. Najwyższy wskaźnik zadłużenia dotyczył gmin Świeradów Zdrój (68,3%), Ścinawa (69,5%), a najniższy — gmin Bolesławiec (0,2%), Międzyzlesie (0,4%), Warta Bolesławiecka (0,6%), Osiecznica (0,6%). W gminie Rudna i Stare Bogaczowice odnotowano brak zadłużenia.

Rys. 13. Łączna kwota długu (w mln zł) i jej relacja do dochodów z wyłączeniami (% dochodów) dolnośląskich JST w latach 2014–2019

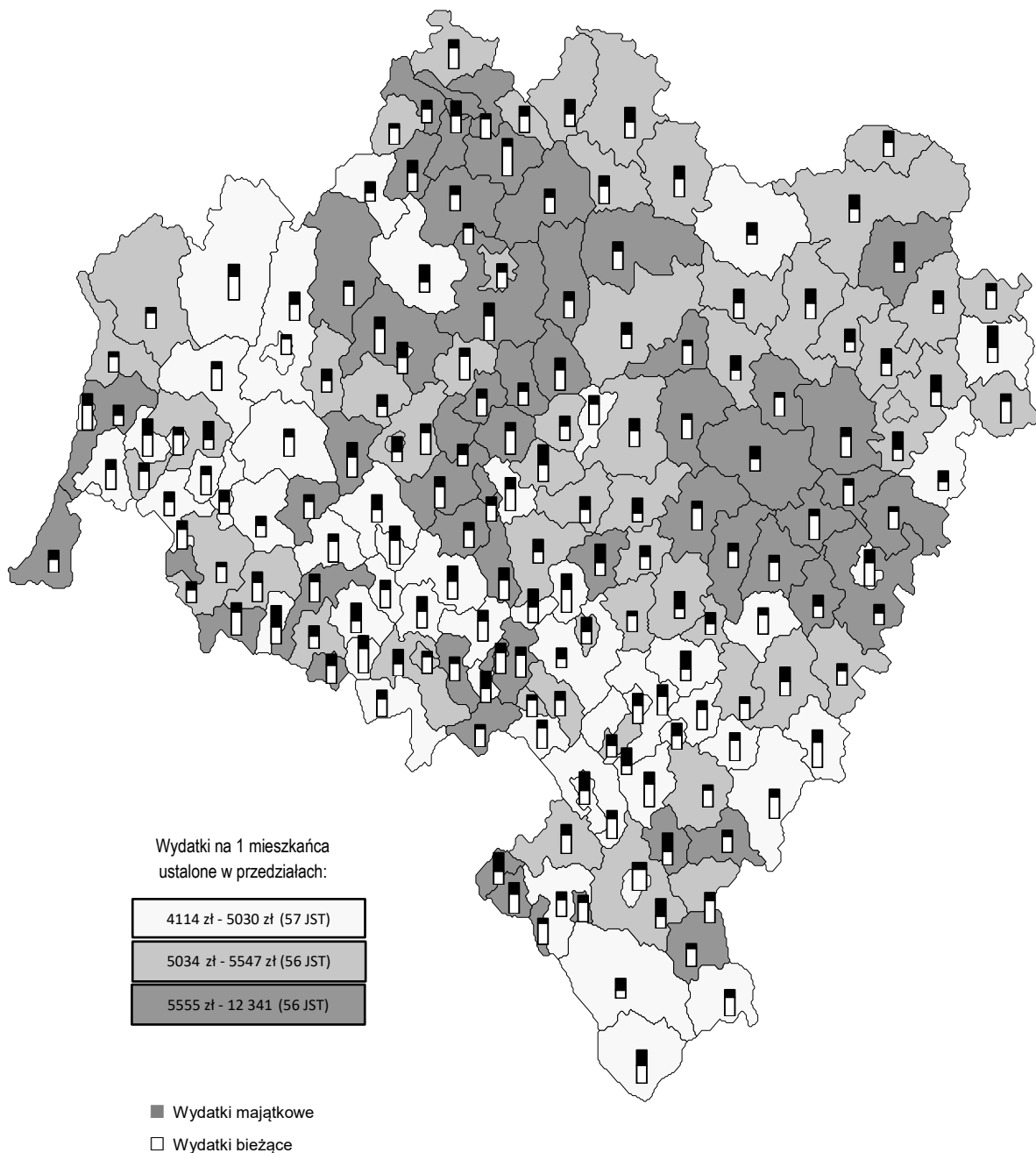

Rys. 14. Łączna kwota spłat rat kapitałowych wraz z należnymi odsetkami (w mln zł) oraz kształtowanie się wskaźnika spłaty w latach 2013–2019 (% dochodów) dolnośląskich JST

Zadłużenie dolnośląskich JST i jego relację do dochodów w latach 2015–2020 przedstawia rys. 13.

Łączna kwota dokonanych przez dolnośląskie JST w 2020 r. spłat kredytów i pożyczek oraz wykupu obligacji wraz z wydatkami na obsługę długu (odsetki, prowizje, dyskonto i wypłaty z tytułu udzielonych poręczeń) wyniosła 1 058,6 mln zł i była o 67,3 mln zł niższa od obliczonej dla 2019 r., w tym kwota spłat była niższa o 16,3 mln zł, a kwota wydatków na obsługę długu była niższa o 51,0 mln zł.

Zmiany poziomu łącznej kwoty spłat rat kapitałowych oraz wydatków na obsługę długu i ich relacje do wykonanych dochodów (z uwzględnieniem ustawowych wyłączeń) w latach 2015–2020 przedstawiono na rys. 14.

**Wydatki dolnośląskich gmin i miast na prawach powiatu
na 1 mieszkańca w 2020 r. (w zł)**

Zestawienie 1

Wykonanie budżetów w JST województwa dolnośląskiego w 2020 r. (w zł)

Jednostki samorządu terytorialnego	DOCHODY	W tym DOCHODY WŁASNE	WYDATKI	W tym WYDATKI MAJĄTKOWE	WYNIK OPERACYJNY (bieżący)*	WYNIK BUDŻETU	DEŁUG PUBLICZNY
JST województwa ogółem*	22 755 188 676	12 090 193 570	21 963 320 008	3 199 410 631	1 620 356 363	791 868 668	8 667 647 817
Województwo samorządowe	1 378 747 877	837 030 216	1 107 876 256	303 110 942	371 921 865	270 871 621	411 435 600
Powiaty	2 646 890 388	1 067 449 231	2 431 507 259	221 853 004	153 413 890	215 383 129	563 375 471
Bolesławiecki	113 690 167	34 801 435	110 860 675	13 371 578	3 306 319	2 829 492	18 970 120
Dzierżoniowski	110 413 508	38 020 733	104 235 652	6 243 425	7 102 328	6 177 856	3 041 612
Głogowski	128 770 195	47 358 323	130 782 649	5 503 838	1 451 897	-2 012 454	20 382 000
Górowski	52 304 324	14 287 478	50 139 391	5 717 296	2 809 554	2 164 933	18 121 486
Jaworski	78 261 869	33 469 674	60 916 921	2 530 323	6 664 139	17 344 947	7 058 799
Jeleniogórski	83 231 908	38 638 905	73 952 949	2 431 248	4 937 795	9 278 959	13 481 143
Kamienogórski	58 800 103	22 111 523	53 130 060	1 451 021	2 169 674	5 670 043	9 000 000
Kłodzki	236 202 862	71 209 231	211 381 416	12 179 897	12 976 611	24 821 446	32 719 968
Lęgnicki	86 814 241	45 510 744	84 413 557	9 915 133	4 103 821	2 400 684	18 675 636
Lubański	70 073 678	20 304 064	69 287 531	7 296 999	2 213 864	786 147	19 425 228
Lubiński	161 561 763	70 177 832	144 277 408	3 284 692	7 514 705	17 284 354	53 800 000
Lwówecki	75 724 833	20 458 283	76 284 076	14 908 607	7 533 440	-559 242	9 926 692
Milicki	62 204 315	20 228 558	61 065 325	3 728 468	2 243 473	1 138 990	19 459 158
Oleśnicki	135 001 674	57 920 164	128 371 860	13 717 766	7 454 887	6 629 814	43 222 666
Olawski	96 198 310	43 506 815	88 325 794	8 970 886	5 944 843	7 872 516	18 400 000
Połkowicki	75 115 208	38 520 062	64 010 967	10 147 526	4 933 947	11 104 240	17 200 000
Strzebiński	61 796 156	16 392 836	58 254 621	4 965 765	4 792 077	3 541 535	8 464 198
Średzki	62 485 802	25 571 366	58 686 051	15 388 364	4 586 951	3 799 751	11 915 000
Świdnicki	181 631 483	65 470 053	177 131 330	13 041 950	8 067 203	4 500 152	45 370 000
Trzebnicki	101 944 699	47 632 481	95 725 677	15 465 067	9 472 690	6 219 021	26 925 714
Wałbrzyski	57 233 312	21 682 249	53 404 438	4 080 696	5 131 451	3 828 874	11 570 356
Wolowski	67 115 495	18 333 443	64 822 188	3 052 629	2 650 448	2 293 307	25 210 000
wrocławski	211 913 667	153 468 092	148 677 414	30 906 296	23 830 692	63 236 253	33 517 870
Ząbkowicki	107 095 208	39 854 627	94 537 901	3 863 826	8 042 400	12 557 307	38 632 579
Zgorzelecki	110 564 057	46 283 006	109 867 734	3 658 835	1 418 451	696 324	15 408 765
Złotoryjski	60 741 553	16 237 253	58 963 673	6 030 872	2 060 233	1 777 881	23 476 482
Miasta na prawach powiatu	7 196 542 492	4 233 065 951	7 459 081 856	1 098 964 155	192 400 392	-262 539 364	4 248 773 971
Jelenia Góra	543 051 277	238 317 523	534 402 771	55 681 728	4 859 481	8 648 505	185 582 532
Legnica	666 965 667	345 103 370	662 282 441	80 588 901	24 474 743	4 683 226	286 213 170
Wałbrzych	811 164 841	354 333 545	830 287 510	204 904 278	29 895 028	-19 122 670	630 166 853
Wrocław	5 175 360 708	3 295 311 513	5 432 109 133	757 789 248	133 171 139	-256 748 425	3 146 811 417
Gminy ogółem*	11 533 007 919	5 952 648 173	10 964 854 638	1 575 482 529	902 620 216	568 153 281	3 444 062 775
Gminy miejskie	3 478 742 812	1 885 561 549	3 363 286 066	427 514 162	187 598 904	115 456 746	1 102 093 091
Bielawa	156 167 726	62 415 871	158 081 423	25 226 678	2 196 114	-1 913 697	41 373 997
Boguszwów-Gorce	77 845 784	35 895 718	72 805 372	6 260 845	1 806 579	5 040 413	8 000 001
Bolesławiec	201 296 730	113 423 067	188 031 115	5 593 081	5 514 640	13 265 616	26 886 987
Chojnów	60 282 521	27 445 865	58 639 841	3 665 011	2 655 417	1 642 680	5 896 193
Duszniki-Zdrój	31 955 685	20 023 762	28 910 255	5 077 998	-308 731	3 045 429	12 010 000
Dzierżoniów	159 805 059	77 785 280	149 071 737	19 119 193	12 640 738	10 733 322	53 325 959
Głogów	388 610 529	234 749 248	373 353 345	47 983 791	27 909 343	15 257 184	178 386 100
Jawor	122 473 181	64 146 795	137 304 682	43 243 007	9 095 555	-14 831 501	36 983 733
Jedlina-Zdrój	25 621 510	11 395 237	26 461 720	5 387 967	790 807	-840 211	10 949 075
Kamienna Góra	96 948 455	45 871 103	102 161 928	21 612 120	1 842 457	-5 213 474	46 045 494
Karpacz	38 535 945	28 318 587	39 322 855	6 064 510	3 880 642	-786 910	19 316 385
Kłodzko	132 374 546	62 292 734	127 727 573	17 085 988	6 823 173	4 646 973	31 409 278
Kowary	51 617 147	22 755 725	47 637 626	3 298 565	2 238 700	3 979 521	9 453 411
Kudowa-Zdrój	56 609 387	26 136 431	55 043 579	8 904 130	1 878 198	1 565 807	22 018 629
Lubań	97 076 419	48 449 989	91 279 748	6 819 099	5 018 994	5 796 671	33 723 580
Lubin	426 590 499	262 987 550	376 525 597	27 200 216	44 140 459	50 064 902	171 419 066
Nowa Ruda	101 305 216	49 390 234	104 784 933	16 353 871	1 210 991	-3 479 717	44 485 628
Oleśnica	190 795 607	101 764 983	201 405 304	30 731 598	4 278 387	-10 609 697	7 135 759
Olawa	171 217 618	92 447 108	159 525 225	20 204 360	17 548 277	11 692 393	46 393 081
Piechowice	32 119 309	19 504 535	30 349 037	3 210 952	2 844 521	1 770 272	342 172
Piława Górna	33 069 216	15 968 081	26 514 063	1 904 069	1 860 352	6 555 153	4 419 972
Polanica-Zdrój	45 994 826	24 609 380	41 518 245	10 260 378	2 503 369	4 476 581	801 697
Szczawno-Zdrój	38 305 754	26 163 180	42 261 226	12 487 834	-899 364	-3 955 472	12 778 460
Szklarska Poręba	49 122 774	32 334 300	53 269 737	14 518 413	1 557 039	-4 146 963	15 601 334
Świdnica	292 712 920	165 682 170	282 159 567	28 512 387	14 753 761	10 553 353	117 902 052
Świebodzice	113 337 816	61 569 555	109 826 605	9 908 301	6 141 894	3 511 211	15 913 330
Świeradów-Zdrój	34 078 752	19 345 182	32 761 318	3 067 970	-105 022	1 317 434	23 290 000
Wojcieszów	20 459 829	9 386 580	17 962 220	1 226 543	1 877 765	2 497 609	4 664 623
Zawidów	20 155 118	8 926 501	18 605 122	1 925 505	1 239 327	1 549 997	1 528 933

Jednostki samorządu terytorialnego	DOCHODY	W tym DOCHODY WŁASNE	WYDATKI	W tym WYDATKI MAJĄTKOWE	WYNIK OPERACYJNY (bieżący)*	WYNIK BUDŻETU	DŁUG PUBLICZNY
Zgorzelec	131 317 869	71 811 903	132 480 265	8 336 760	410 582	-1 162 396	71 584 433
Złotoryja	80 939 064	42 564 891	77 504 800	12 323 023	4 253 939	3 434 263	28 053 730
Gminy wiejskie	3 776 613 326	1 948 063 751	3 515 449 185	597 772 688	431 223 554	261 164 141	885 280 623
Bolesławiec	80 307 986	41 286 559	72 314 888	13 330 017	14 419 359	7 993 098	160 504
Borów	26 268 358	10 816 295	22 672 150	1 737 838	2 682 193	3 596 209	4 084 965
Chojnów	56 386 303	27 952 893	53 073 998	6 965 914	4 234 416	3 312 305	15 961 400
Ciepłowody	23 181 140	11 394 776	13 906 996	209 394	1 040 803	9 274 144	654 345
Cieszków	25 804 266	8 760 382	24 607 915	2 523 995	1 957 830	1 196 351	4 850 000
Czarny Bór	37 435 435	20 376 033	28 937 637	7 115 789	3 878 766	8 497 798	4 485 229
Czernica	118 813 050	63 787 286	113 268 259	25 365 935	10 849 342	5 544 791	28 614 732
Diugoleąka	238 347 365	125 455 114	251 451 346	69 425 559	38 231 396	-13 103 981	57 030 651
Dobromierz	39 593 949	15 811 888	41 169 844	14 868 509	3 924 191	-1 575 895	19 005 608
Dobroszyce	52 335 220	26 622 184	36 579 136	4 639 386	4 049 354	15 756 084	9 570 437
Domaniów	33 496 626	14 245 466	32 200 153	5 255 297	2 534 127	1 296 474	10 304 085
Dziadowa Kłoda	26 808 140	8 093 553	24 997 908	1 551 022	1 904 586	1 810 232	3 000 000
Dzierżonów	47 945 231	19 217 449	41 143 420	5 048 695	5 440 213	6 801 812	9 612 000
Gaworzyce	24 534 984	10 864 290	20 822 215	3 641 373	2 302 910	3 712 769	8 407 403
Głogów	41 051 509	22 475 178	41 944 475	7 527 217	3 324 696	-892 966	6 365 200
Grębocice	57 264 244	39 320 770	50 874 855	9 675 128	9 890 153	6 389 389	531 700
Gromadka	42 543 774	27 322 665	32 702 674	6 191 789	4 022 202	9 841 100	955 466
Janowice Wielkie	21 750 736	8 858 162	19 122 050	377 555	1 394 506	2 628 686	3 576 000
Jemielno	18 412 572	5 730 708	16 003 532	1 385 783	1 416 365	2 409 040	3 562 000
Jerzmanowa	62 459 921	44 633 013	65 024 657	20 440 438	10 014 622	-2 564 737	25 875 541
Jeżów Sudecki	39 372 368	20 716 968	35 748 995	5 097 749	6 656 692	3 623 373	2 756 752
Jordanów Śląski	18 104 973	8 130 878	16 233 858	1 716 494	1 656 903	1 871 115	1 727 504
Kamieniec Ząbkowicki	45 137 024	23 019 654	44 976 850	12 299 219	3 791 767	160 174	18 155 586
Kamienna Góra	50 913 668	21 800 125	48 130 936	6 243 098	3 759 485	2 782 731	5 561 343
Kłodzko	95 721 124	39 431 614	93 417 454	14 586 278	2 595 504	2 303 670	42 728 132
Kobierzycy	285 513 364	202 311 690	267 643 771	81 626 050	76 559 815	17 869 594	49 252 727
Kondratowice	22 477 208	9 250 692	21 583 450	624 513	309 662	893 758	3 891 348
Kostomłoty	41 366 360	17 527 666	36 842 455	5 188 455	6 011 718	4 523 905	4 852 435
Kotła	29 496 394	15 263 449	24 282 666	1 703 297	2 100 162	5 213 728	7 663 800
Krośnice	48 795 944	25 217 302	46 563 149	3 902 663	3 871 067	2 232 794	27 671 170
Krotoszyce	21 236 469	11 934 804	20 351 512	3 233 186	1 226 732	884 957	3 675 341
Kunice	43 317 138	24 703 269	44 224 580	5 449 302	1 840 498	-907 442	14 197 000
Legnickie Pole	38 643 847	23 069 320	40 757 058	9 861 040	2 856 621	-2 113 210	4 302 938
Lewin Kłodzki	14 804 978	5 074 098	14 864 474	5 242 772	826 419	-59 495	1 660 285
Lubań	34 532 968	14 242 396	35 509 738	5 806 137	2 312 605	-976 770	7 500 992
Lubin	122 307 635	80 700 201	112 394 732	10 107 143	9 037 449	9 912 904	37 263 293
Łągiewniki	43 796 603	19 822 094	35 221 333	3 224 998	4 109 422	8 575 270	4 803 988
Malczyce	28 467 095	11 090 170	26 428 054	2 361 094	1 697 317	2 039 041	5 210 000
Marcinowice	42 144 672	20 846 557	33 468 956	6 411 919	3 301 666	8 675 716	8 913 000
Marciszów	23 090 759	8 374 833	21 547 732	1 586 074	2 097 985	1 543 027	5 710 289
Męcinka	35 220 878	20 086 199	27 837 800	2 302 724	1 687 008	7 383 078	7 284 416
Mietków	22 227 491	11 979 752	19 689 234	374 884	895 387	2 538 257	4 430 000
Miękinia	113 304 992	55 605 222	108 685 761	20 720 241	14 647 135	4 619 231	35 023 400
Młikowice	34 784 786	15 539 621	35 107 892	5 303 910	3 025 870	-323 106	13 628 000
Młociszewo	23 573 926	11 481 063	18 826 014	2 131 509	1 802 220	4 747 911	4 415 777
Mysłakowice	52 593 040	25 197 548	49 400 233	2 133 794	2 415 500	3 192 807	8 322 000
Niechów	28 296 916	9 672 106	25 750 558	3 303 063	1 317 192	2 546 358	4 860 000
Nowa Ruda	62 978 173	27 157 923	55 237 822	5 160 151	3 992 680	7 740 352	14 608 782
Oleśnica	81 389 255	40 386 807	77 275 608	11 182 243	8 139 363	4 113 646	27 349 634
Olawa	104 084 272	57 773 196	91 854 014	11 960 809	16 448 688	12 230 258	22 251 852
Osiecznica	47 407 776	23 744 995	35 960 967	2 097 465	11 516 930	11 446 809	269 000
Paszowice	22 917 370	11 655 545	25 133 497	7 021 669	1 226 072	-2 216 126	4 667 846
Pęcław	12 845 426	4 408 219	11 898 946	1 053 457	866 467	946 480	4 533 260
Pielgrzymka	27 622 732	10 430 940	26 022 736	3 184 839	1 780 381	1 599 996	9 013 198
Platerówka	9 024 142	3 878 786	8 390 853	737 969	280 712	633 289	260 000
Podgórzyn	48 228 571	24 969 685	42 327 745	4 020 405	3 815 212	5 900 826	24 000 000
Przeworno	21 670 115	6 569 774	20 982 915	1 376 960	1 176 077	687 200	2 724 810
Radwanice	36 558 460	20 480 224	38 036 832	14 124 839	7 037 530	-1 478 372	4 910 679
Rudna	71 431 141	48 312 593	65 561 570	5 817 536	6 969 587	5 869 571	0
Ruja	15 068 647	6 364 557	13 401 071	1 193 073	943 904	1 667 577	2 701 941
Siekierczyn	23 710 828	10 476 215	22 153 420	1 713 589	1 779 005	1 557 408	3 231 431
Stara Kamienica	29 921 651	13 168 639	28 802 162	2 616 203	1 716 260	1 119 490	17 406 649
Stare Bogaczowice	22 229 536	8 024 999	19 418 335	2 147 512	2 566 052	2 811 201	0
Stoszowice	24 822 218	9 435 181	23 416 746	1 548 630	1 232 581	1 405 472	14 119 204
Sulików	30 686 332	16 410 593	28 040 059	1 144 366	2 562 156	2 646 273	5 126 101
Świdnica	100 565 698	50 472 017	92 271 154	11 626 175	10 663 839	8 294 544	46 500 000
Udanin	33 261 513	16 895 732	26 877 022	3 027 544	2 750 503	6 384 490	10 459 300

Jednostki samorządu terytorialnego	DOCHODY	W tym DOCHODY WŁASNE	WYDATKI	W tym WYDATKI MAJĄTKOWE	WYNIK OPERACYJNY (bieżący)*	WYNIK BUDŻETU	DŁUG PUBLICZNY
Walim	32 427 661	15 594 328	28 127 982	2 181 216	3 395 769	4 299 679	10 353 636
Warta Bolesławiecka	44 423 122	18 901 675	44 374 516	4 604 790	3 408 921	48 606	258 642
Wądroże Wielkie	24 150 856	10 749 306	21 374 927	956 544	2 039 643	2 775 929	12 924 532
Wińsko	46 364 269	15 370 532	57 400 642	17 941 399	1 970 853	-11 036 373	16 948 151
Wisznia Mała	68 805 306	37 034 292	63 951 045	11 052 367	10 083 395	4 854 261	32 853 094
Zagrodno	28 600 972	14 738 397	26 698 247	2 856 961	3 553 868	1 902 725	288 063
Zawonia	39 950 286	20 652 715	29 969 821	1 789 771	7 197 363	9 980 465	2 657 400
Zgorzelec	52 875 503	29 645 093	51 418 000	8 248 621	5 501 319	1 457 503	25 235 921
Złotoryja	36 407 989	15 905 383	36 813 751	5 110 944	2 370 707	-405 762	9 879 566
Żórawina	74 311 992	36 715 284	72 366 482	17 572 370	10 257 498	1 945 511	3 375 000
Żukowice	27 888 084	16 626 170	21 582 950	2 884 032	4 058 391	6 305 134	4 304 146
Gminy miejsko-wiejskie	4 277 651 782	2 119 022 873	4 086 119 387	550 195 679	283 797 757	191 532 395	1 456 689 061
Bardo	33 381 753	17 101 868	29 353 524	4 730 559	545 363	4 028 229	13 434 918
Bierutów	49 094 174	17 957 939	49 473 313	5 146 890	1 942 903	-379 139	27 044 305
Bogatynia	170 959 156	121 225 076	160 124 901	1 948 878	8 197 072	10 834 256	37 664 228
Bolków	59 751 982	26 225 960	50 904 852	1 893 252	4 919 393	8 847 130	11 589 330
Brzeg Dolny	95 689 614	57 024 231	97 319 497	17 802 576	8 294 103	-1 629 882	25 054 309
Bystrzyca Kłodzka	105 500 575	43 657 739	93 361 837	10 699 672	9 226 864	12 138 737	31 516 300
Chocianów	59 002 606	26 142 079	59 877 108	5 299 844	675 225	-874 502	15 528 873
Gluszyca	47 357 975	17 702 092	41 375 199	5 789 791	2 418 664	5 982 776	17 849 535
Góra	109 381 228	43 784 089	109 120 582	13 721 276	4 197 961	260 646	47 170 304
Gryfów Śląski	42 031 050	15 980 983	40 128 649	5 079 606	4 045 142	1 902 401	10 574 206
Jaworzyna Śląska	60 050 529	32 551 651	50 805 303	3 783 463	225 423	9 245 226	24 722 834
Jelcz-Laskowice	136 710 738	77 354 639	129 518 831	23 250 870	21 169 706	7 191 907	6 996 000
Kąty Wrocławskie	196 447 251	119 148 300	184 837 270	40 163 975	33 025 176	11 609 981	53 424 944
Łądek-Zdrój	48 757 813	23 905 681	46 487 146	9 343 392	919 690	2 270 667	18 046 620
Leśna	47 256 404	16 374 756	46 719 344	1 964 075	1 289 215	537 060	3 137 000
Lubawka	49 410 554	17 409 039	46 693 733	4 374 466	4 528 344	2 716 821	11 570 798
Lubomierz	35 084 749	8 398 155	31 011 486	544 429	1 455 909	4 073 263	9 200 000
Lwówek Śląski	77 507 407	34 290 918	75 110 479	5 985 680	5 862 336	2 396 928	15 690 527
Mieroszów	44 910 902	24 118 426	37 394 280	6 395 071	2 155 548	7 516 622	6 207 044
Międzybórz	27 945 785	10 363 249	26 882 536	1 632 288	857 637	1 063 249	9 747 123
Międzylesie	35 907 859	11 477 801	34 533 135	2 709 103	1 541 139	1 374 724	152 373
Milicz	139 964 509	58 274 555	129 241 660	16 005 899	10 403 630	10 722 850	48 775 019
Mirsk	44 908 882	14 385 103	43 096 904	7 626 299	4 234 844	1 811 978	16 848 023
Niemcza	31 616 332	13 771 912	26 484 668	4 347 475	716 128	5 131 664	7 099 100
Nowogrodzice	75 126 842	32 711 499	73 715 898	9 838 700	3 531 651	1 410 944	23 458 240
Oborniki Śląskie	112 311 355	57 643 881	106 612 816	14 100 009	6 908 642	5 698 540	45 509 899
Olszyna	34 409 300	12 547 711	31 426 989	4 816 933	2 887 921	2 982 311	7 656 371
Pieńsk	46 013 219	18 584 122	45 950 369	9 461 908	1 748 924	62 850	10 560 946
Pieszycy	40 679 046	15 935 127	38 655 108	4 748 575	2 994 891	2 023 938	9 210 000
Polkowice	277 708 566	201 172 611	287 442 510	51 478 402	17 759 132	-9 733 943	109 015 366
Prochowice	42 426 717	20 099 490	41 295 219	4 115 621	579 272	1 131 498	11 813 468
Prusice	60 049 790	25 754 143	51 155 156	6 162 279	4 268 875	8 894 635	35 993 373
Przemków	40 979 617	16 875 985	37 288 131	2 198 598	1 457 179	3 691 486	18 714 573
Radków	58 273 569	27 893 144	49 129 139	4 378 697	2 570 237	9 144 430	17 881 490
Siechnice	180 470 471	99 575 051	178 140 756	31 934 941	14 537 342	2 329 715	101 010 130
Sobótka	78 466 215	43 718 700	68 565 037	10 559 396	7 237 988	9 901 179	6 591 545
Stronie Śląskie	32 255 375	15 573 186	34 525 286	5 434 836	256 762	-2 269 911	4 391 871
Strzegom	142 269 452	80 521 293	132 718 173	15 143 431	12 735 794	9 551 279	49 632 319
Strzelin	120 686 357	63 789 834	120 525 896	15 589 150	8 915 816	160 461	61 924 706
Syców	84 770 300	38 411 483	83 007 410	8 836 266	4 212 965	1 762 890	21 500 000
Szczytna	33 999 265	12 717 830	30 675 666	2 780 782	2 133 629	3 323 599	4 406 837
Ścinawa	59 793 585	25 130 204	64 421 329	19 786 694	1 768 565	-4 627 744	41 570 847
Środa Śląska	120 216 267	65 053 200	107 680 212	11 603 701	12 094 742	12 536 056	36 593 157
Świerzawa	38 660 903	12 206 890	35 107 483	2 699 111	2 206 201	3 553 420	11 955 324
Trzebnica	136 274 505	64 523 699	134 845 417	16 830 245	6 124 115	1 429 088	78 352 649
Twardogóra	67 400 611	34 946 259	66 098 745	7 876 666	4 999 604	1 301 866	15 508 536
Wąsosz	40 511 822	14 880 427	39 402 451	4 338 765	2 133 466	1 109 371	10 546 109
Węglińiec	45 545 464	19 891 270	43 638 995	9 809 007	5 197 292	1 906 469	13 821 983
Wiązów	40 180 751	15 601 658	35 895 352	2 311 116	4 028 131	4 285 399	5 997 541
Wleń	28 664 980	9 739 296	25 314 169	6 644 005	1 015 655	3 350 811	11 521 921
Wołów	118 488 018	54 267 017	117 833 792	12 125 693	2 339 047	654 226	68 607 402
Ząbkowice Śląskie	115 439 185	56 075 422	117 749 843	23 459 243	3 234 815	-2 310 658	46 787 715
Ziębice	81 762 260	33 257 911	82 810 159	12 295 402	2 301 217	-1 047 899	15 040 989
Złoty Stok	28 228 387	12 145 977	22 259 170	3 277 616	923 514	5 969 218	15 500 726
Żarów	70 798 184	37 053 210	68 769 064	11 047 882	4 346 642	2 029 119	40 776 612
Zmigród	76 161 577	32 099 101	73 607 415	4 273 180	3 500 318	2 554 162	35 792 704

*Wynik operacyjny (bieżący) — różnica między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi.

Zestawienie 2

Wykonanie budżetów w JST województwa dolnośląskiego w 2020 r.
— w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł)**

Jednostki samorządu terytorialnego	DOCHODY				WYDATKI			WYNIK BUDŻETU	DŁUG PUBLICZNY
	ogółem	z tego		w tym dochody własne	ogółem	z tego			
		bieżące	majątkowe			bieżące	majątkowe		
JST województwa ogółem*	7 851	7 033	818	4 171	7 577	6 474	1 104	273	2 990
Województwo samorządowe	476	406	70	289	382	278	105	93	142
Powiaty	1 346	1 202	144	543	1 237	1 124	113	110	287
Bolesławiecki	1 263	1 120	143	387	1 231	1 083	149	31	211
Dzierżoniowski	1 098	1 046	53	378	1 037	975	62	61	30
Głogowski	1 449	1 426	23	533	1 472	1 410	62	-23	229
Górowski	1 507	1 361	146	412	1 445	1 280	165	62	522
Jaworski	1 567	1 303	265	670	1 220	1 169	51	347	141
Jeleniogórski	1 313	1 206	107	610	1 167	1 128	38	146	213
Kamiennogórski	1 366	1 251	115	514	1 234	1 200	34	132	209
Kłodzki	1 503	1 350	153	453	1 345	1 267	77	158	208
Legnicki	1 572	1 424	149	824	1 529	1 349	180	43	338
Lubański	1 296	1 187	109	376	1 281	1 146	135	15	359
Lubiński	1 523	1 400	123	661	1 360	1 329	31	163	507
Lwówecki	1 654	1 506	149	447	1 667	1 341	326	-12	217
Milicki	1 685	1 614	71	548	1 654	1 553	101	31	527
Oleśnicki	1 258	1 138	120	540	1 196	1 068	128	62	403
Oląwski	1 252	1 110	142	566	1 150	1 033	117	102	239
Polkowicki	1 191	932	259	611	1 015	854	161	176	273
Strzeliński	1 422	1 337	85	377	1 341	1 226	114	81	195
Średzki	1 129	865	264	462	1 060	782	278	69	215
Świdnicki	1 160	1 100	61	418	1 131	1 048	83	29	290
Trzebnicki	1 194	1 051	143	558	1 121	940	181	73	315
Wałbrzyski	1 033	983	50	391	964	890	74	69	209
Wolowski	1 436	1 379	58	392	1 387	1 322	65	49	540
wrocławski	1 377	920	457	997	966	765	201	411	218
Ząbkowicki	1 661	1 531	130	618	1 466	1 406	60	195	599
Zgorzelecki	1 246	1 212	33	521	1 238	1 196	41	8	174
Złotoryjski	1 404	1 271	133	375	1 363	1 223	139	41	543
Miasta na prawach powiatu	7 720	7 029	691	4 541	8 001	6 822	1 179	-282	4 558
Jelenia Góra	6 893	6 139	755	3 025	6 784	6 077	707	110	2 356
Legnica	6 732	6 118	614	3 483	6 685	5 871	813	47	2 889
Wałbrzych	7 334	5 925	1 409	3 204	7 507	5 654	1 853	-173	5 698
Wrocław	8 039	7 468	571	5 119	8 438	7 261	1 177	-399	4 888
Gminy ogółem	5 865	5 234	631	3 027	5 576	4 775	801	289	1 752
Gminy miejskie	5 339	4 794	545	2 894	5 162	4 506	656	177	1 692
Bielawa	5 256	4 545	711	2 101	5 320	4 471	849	-64	1 392
Boguszów-Gorce	5 112	4 489	624	2 357	4 781	4 370	411	331	525
Bolesławiec	5 199	4 855	345	2 930	4 857	4 712	144	343	694
Chojnów	4 537	4 337	200	2 065	4 413	4 137	276	124	444
Duszynki-Zdrój	7 139	5 255	1 884	4 474	6 459	5 324	1 134	680	2 683
Dzierżoniów	4 832	4 311	520	2 352	4 507	3 929	578	325	1 612
Głogów	5 833	5 302	530	3 523	5 604	4 883	720	229	2 677
Jawor	5 416	4 561	854	2 836	6 071	4 159	1 912	-656	1 635
Jedlina-Zdrój	5 320	4 540	780	2 366	5 495	4 376	1 119	-174	2 273
Kamienna Góra	5 177	4 399	777	2 449	5 455	4 301	1 154	-278	2 459
Karpacz	8 486	8 179	308	6 236	8 660	7 324	1 336	-173	4 254
Kłodzko	4 981	4 420	561	2 344	4 806	4 164	643	175	1 182
Kowary	4 806	4 336	469	2 119	4 435	4 128	307	370	880
Kudowa-Zdrój	5 746	4 874	872	2 653	5 587	4 683	904	159	2 235
Lubań	4 649	4 286	364	2 321	4 372	4 045	327	278	1 615
Lubin	5 913	5 454	459	3 645	5 219	4 842	377	694	2 376
Nowa Ruda	4 657	4 121	536	2 271	4 817	4 065	752	-160	2 045
Oleśnica	5 141	4 715	427	2 742	5 427	4 599	828	-286	192
Olawa	5 162	4 729	433	2 787	4 809	4 200	609	352	1 399
Piechowice	5 247	4 898	349	3 186	4 958	4 434	525	289	56
Piława Górna	5 182	4 148	1 034	2 502	4 155	3 856	298	1 027	693
Polanica-Zdrój	7 330	5 380	1 950	3 922	6 616	4 981	1 635	713	128
Szczawno-Zdrój	6 891	5 194	1 697	4 706	7 602	5 356	2 246	-712	2 299
Szklarska Poręba	7 458	6 119	1 338	4 909	8 087	5 883	2 204	-630	2 369
Świdnica	5 175	4 745	430	2 929	4 988	4 484	504	187	2 084
Świebodzice	4 990	4 669	320	2 711	4 835	4 399	436	155	701
Świeradów-Zdrój	8 406	7 299	1 108	4 772	8 081	7 324	757	325	5 745
Wojcieszów	5 643	5 133	509	2 589	4 954	4 615	338	689	1 286
Zawidów	4 852	4 314	538	2 149	4 479	4 015	464	373	368

Jednostki samorządu terytorialnego	DOCHODY				WYDATKI			WYNIK BUDŻETU	DŁUG PUBLICZNY
	ogółem	z tego		w tym dochody własne	ogółem	z tego			
		bieżące	majątkowe			bieżące	majątkowe		
Zgorzelec	4 370	4 145	225	2 390	4 409	4 132	277	-39	2 382
Złotoryja	5 257	4 510	747	2 765	5 034	4 234	800	223	1 822
Gminy wiejskie	6 502	5 766	736	3 354	6 053	5 024	1 029	450	1 524
Bolesławiec	5 434	4 967	467	2 794	4 893	3 991	902	541	11
Borów	4 997	4 492	504	2 058	4 313	3 982	331	684	777
Chojnów	5 901	5 269	633	2 925	5 555	4 826	729	347	1 670
Cieplowody	7 802	4 961	2 842	3 835	4 681	4 610	70	3 122	220
Cieszków	5 537	5 159	378	1 880	5 281	4 739	542	257	1 041
Czarny Bór	7 719	5 299	2 420	4 201	5 967	4 499	1 467	1 752	925
Czernica	6 947	5 774	1 173	3 730	6 623	5 140	1 483	324	1 673
Długoleka	6 914	6 390	525	3 639	7 295	5 281	2 014	-380	1 654
Dobromierz	7 619	5 816	1 803	3 043	7 922	5 061	2 861	-303	3 657
Dobroszyce	7 626	5 244	2 382	3 879	5 330	4 654	676	2 296	1 394
Domaniów	6 499	5 720	780	2 764	6 248	5 228	1 020	252	1 999
Dziadowa Kłoda	5 846	5 528	318	1 765	5 451	5 113	338	395	654
Dzierżoniów	5 285	4 578	707	2 118	4 535	3 979	557	750	1 060
Gaworzycy	6 161	4 893	1 269	2 728	5 229	4 315	914	932	2 111
Głogów	6 043	5 556	487	3 309	6 175	5 067	1 108	-131	937
Grębotyce	10 546	9 409	1 137	7 241	9 369	7 587	1 782	1 177	98
Gromadka	7 971	5 721	2 250	5 119	6 128	4 967	1 160	1 844	179
Janowice Wielkie	5 088	4 711	377	2 072	4 473	4 385	88	615	836
Jemielno	6 197	5 397	801	1 929	5 387	4 920	466	811	1 199
Jerzmanowa	11 854	10 362	1 492	8 471	12 341	8 462	3 879	-487	4 911
Jeżów Sudecki	5 266	4 990	276	2 771	4 781	4 099	682	485	369
Jordanów Śląski	5 692	5 085	607	2 556	5 103	4 564	540	588	543
Kamieniec Ząbkowicki	5 604	4 528	1 076	2 858	5 584	4 057	1 527	20	2 254
Kamienna Góra	5 646	5 062	584	2 417	5 337	4 645	692	309	617
Kłodzko	5 605	4 768	837	2 309	5 470	4 616	854	135	2 502
Kobierzyce	12 964	11 922	1 041	9 186	12 152	8 446	3 706	811	2 236
Kondratowice	5 278	4 994	284	2 172	5 068	4 921	147	210	914
Kostomoty	5 818	5 298	520	2 465	5 182	4 452	730	636	682
Kotla	6 617	5 536	1 080	3 424	5 447	5 065	382	1 170	1 719
Krośnice	6 020	5 740	279	3 111	5 744	5 263	481	275	3 414
Krotoszyce	6 393	5 522	870	3 593	6 126	5 153	973	266	1 106
Kunice	6 103	5 722	381	3 480	6 231	5 463	768	-128	2 000
Legnickie Pole	7 444	6 502	942	4 444	7 851	5 952	1 900	-407	829
Lewin Kłodzki	7 671	5 414	2 257	2 629	7 702	4 985	2 716	-31	860
Lubań	5 239	4 857	382	2 161	5 387	4 506	881	-148	1 138
Lubin	7 491	6 818	673	4 942	6 884	6 265	619	607	2 282
Łagiewniki	5 895	4 859	1 035	2 668	4 740	4 306	434	1 154	647
Malczyce	4 794	4 339	455	1 868	4 451	4 053	398	343	877
Marcinowice	6 451	4 647	1 804	3 191	5 123	4 142	981	1 328	1 364
Marciszów	5 123	4 895	229	1 858	4 781	4 429	352	342	1 267
Męcinka	7 036	5 438	1 598	4 012	5 561	5 101	460	1 475	1 455
Mietków	5 910	5 374	536	3 185	5 235	5 135	100	675	1 178
Miękinia	6 537	5 920	617	3 208	6 270	5 075	1 195	266	2 021
Miłkowice	5 114	4 826	287	2 285	5 161	4 382	780	-48	2 004
Mściwojów	5 834	4 577	1 256	2 841	4 659	4 131	527	1 175	1 093
Mysłkowice	5 186	4 899	287	2 484	4 871	4 660	210	315	821
Niechlów	5 860	4 921	939	2 003	5 332	4 648	684	527	1 006
Nowa Ruda	5 487	4 711	776	2 366	4 812	4 363	450	674	1 273
Oleśnica	5 828	5 316	512	2 892	5 534	4 733	801	295	1 958
Oława	6 844	6 335	509	3 799	6 040	5 254	787	804	1 463
Osiecznica	6 438	6 162	275	3 224	4 883	4 599	285	1 554	37
Paszowice	5 732	4 837	895	2 915	6 287	4 530	1 756	-554	1 168
Pęcław	5 732	5 226	506	1 967	5 310	4 840	470	422	2 023
Pielgrzymka	6 087	5 425	662	2 299	5 734	5 033	702	353	1 986
Platerówka	5 567	4 894	673	2 393	5 176	4 721	455	391	160
Podgórzyn	5 837	5 098	739	3 022	5 123	4 637	487	714	2 905
Przeworno	4 578	4 390	188	1 388	4 432	4 142	291	145	576
Radwanice	7 532	6 376	1 156	4 219	7 836	4 926	2 910	-305	1 012
Rudna	9 165	8 560	605	6 199	8 412	7 665	746	753	0
Ruja	5 845	5 102	744	2 469	5 198	4 735	463	647	1 048
Siekierczyn	5 280	4 947	332	2 333	4 933	4 551	382	347	720
Stara Kamienica	5 708	5 323	385	2 512	5 494	4 995	499	214	3 321
Stare Bogaczowice	5 185	4 627	558	1 872	4 530	4 029	501	656	0
Stoszowice	4 627	4 306	321	1 759	4 365	4 076	289	262	2 632
Sulików	5 114	4 910	205	2 735	4 673	4 483	191	441	854
Świdnica	5 794	5 261	533	2 908	5 316	4 647	670	478	2 679
Udanin	6 564	5 250	1 315	3 334	5 304	4 707	598	1 260	2 064

Jednostki samorządu terytorialnego	DOCHODY				WYDATKI			WYNIK BUDŻETU	DŁUG PUBLICZNY
	ogółem	z tego		w tym dochody własne	ogółem	z tego			
		bieżące	majątkowe			bieżące	majątkowe		
Walim	6 020	5 447	573	2 895	5 221	4 817	405	798	1 922
Warta Bolesławiecka	5 145	5 001	144	2 189	5 140	4 606	533	6	30
Wądroże Wielkie	6 170	5 738	433	2 746	5 461	5 217	244	709	3 302
Wińsko	5 626	5 027	599	1 865	6 965	4 788	2 177	-1 339	2 057
Wisznia Mała	6 468	5 920	547	3 481	6 012	4 973	1 039	456	3 088
Zagrodno	5 466	5 235	230	2 816	5 102	4 556	546	364	55
Zawonia	6 749	5 977	773	3 489	5 063	4 761	302	1 686	449
Zgorzelec	6 205	5 712	493	3 479	6 034	5 066	968	171	2 962
Złotoryja	5 205	4 871	334	2 274	5 263	4 532	731	-58	1 412
Żórawina	6 586	5 765	821	3 254	6 413	4 856	1 557	172	299
Żukowice	8 051	6 570	1 481	4 800	6 231	5 398	833	1 820	1 243
Gminy miejsko-wiejskie	5 828	5 204	624	2 887	5 567	4 818	750	261	1 985
Bardo	6 375	4 807	1 569	3 266	5 606	4 703	903	769	2 566
Bierutów	4 950	4 665	285	1 811	4 988	4 469	519	-38	2 727
Bogatynia	7 498	7 297	201	5 317	7 023	6 938	85	475	1 652
Bolków	5 766	5 204	562	2 531	4 912	4 729	183	854	1 118
Brzeg Dolny	5 945	5 456	490	3 543	6 047	4 940	1 106	-101	1 557
Bystrzyca Kłodzka	5 633	4 906	727	2 331	4 985	4 414	571	648	1 683
Chocianów	4 612	4 319	293	2 043	4 680	4 266	414	-68	1 214
Głuszycza	5 526	4 435	1 091	2 066	4 828	4 152	676	698	2 083
Góra	5 526	5 031	494	2 212	5 513	4 819	693	13	2 383
Gryfów Śląski	4 368	4 063	305	1 661	4 170	3 642	528	198	1 099
Jaworzyna Śląska	5 867	4 616	1 251	3 180	4 964	4 594	370	903	2 416
Jelcz-Laskowice	5 868	5 470	398	3 320	5 559	4 561	998	309	300
Kąty Wrocławskie	7 670	6 938	732	4 652	7 216	5 648	1 568	453	2 086
Łądek-Zdrój	5 967	4 658	1 309	2 926	5 689	4 546	1 143	278	2 209
Leśna	4 756	4 634	122	1 648	4 702	4 504	198	54	316
Lubawka	4 574	4 337	237	1 612	4 323	3 918	405	252	1 071
Lubomierz	5 663	5 153	510	1 356	5 006	4 918	88	658	1 485
Lwówek Śląski	4 501	4 355	146	1 991	4 362	4 014	348	139	911
Mioszów	6 686	4 936	1 750	3 591	5 567	4 615	952	1 119	924
Międzybórz	5 477	5 117	360	2 031	5 269	4 949	320	208	1 910
Międzylesie	5 019	4 663	355	1 604	4 826	4 448	379	192	21
Milicz	5 796	5 120	676	2 413	5 352	4 689	663	444	2 020
Mirsk	5 286	4 673	612	1 693	5 073	4 175	898	213	1 983
Niemcza	5 801	4 193	1 608	2 527	4 860	4 062	798	942	1 303
Nowogrodziec	4 942	4 434	508	2 152	4 849	4 202	647	93	1 543
Oborniki Śląskie	5 520	4 887	634	2 833	5 240	4 547	693	280	2 237
Olszyna	5 297	4 541	756	1 932	4 838	4 096	742	459	1 179
Pieńsk	5 104	4 242	863	2 061	5 097	4 048	1 050	7	1 171
Pieszycze	4 329	3 927	402	1 696	4 114	3 608	505	215	980
Polkowice	10 020	9 155	865	7 259	10 371	8 514	1 857	-351	3 933
Prochowice	5 752	5 119	633	2 725	5 599	5 041	558	153	1 602
Prusice	6 402	5 252	1 150	2 746	5 454	4 797	657	948	3 837
Przemków	4 933	4 399	534	2 031	4 488	4 224	265	444	2 253
Radków	6 462	5 247	1 215	3 093	5 448	4 962	486	1 014	1 983
Siechnice	7 663	6 826	838	4 228	7 564	6 208	1 356	99	4 289
Sobótka	6 088	5 062	1 026	3 392	5 320	4 500	819	768	511
Stronie Śląskie	4 332	3 941	391	2 091	4 637	3 907	730	-305	590
Strzegom	5 556	5 089	467	3 144	5 183	4 591	591	373	1 938
Strzelin	5 456	5 147	309	2 884	5 448	4 744	705	7	2 799
Syców	5 020	4 641	378	2 274	4 915	4 392	523	104	1 273
Szczytna	4 686	4 138	547	1 753	4 228	3 844	383	458	607
Ścinawa	6 075	4 715	1 361	2 553	6 546	4 535	2 010	-470	4 224
Środa Śląska	6 039	5 434	605	3 268	5 409	4 826	583	630	1 838
Świerzawa	5 164	4 623	540	1 630	4 689	4 329	361	475	1 597
Trzebnica	5 566	5 070	496	2 635	5 508	4 820	687	58	3 200
Twardogóra	5 226	4 902	324	2 710	5 125	4 514	611	101	1 202
Wąsosz	5 703	5 237	467	2 095	5 547	4 936	611	156	1 485
Węglińiec	5 532	4 740	792	2 416	5 300	4 109	1 191	232	1 679
Wiązów	5 671	5 309	363	2 202	5 066	4 740	326	605	847
Wleń	6 765	4 646	2 119	2 299	5 975	4 406	1 568	791	2 719
Wolów	5 292	4 826	466	2 424	5 263	4 721	542	29	3 064
Ząbkowice Śląskie	5 348	4 518	830	2 598	5 455	4 369	1 087	-107	2 168
Ziębice	4 851	4 321	531	1 973	4 914	4 184	730	-62	892
Złoty Stok	6 384	4 501	1 882	2 747	5 034	4 293	741	1 350	3 505
Żarów	5 736	5 029	707	3 002	5 572	4 677	895	164	3 304
Zmigród	5 204	4 977	227	2 193	5 030	4 738	292	175	2 446

** Według liczby ludności na dzień 30 czerwca 2020 r. (GUS).

Zestawienie 3

Wskaźniki i relacje w budżetach JST województwa dolnośląskiego w 2020 r. (w %)

Jednostki samorządu terytorialnego	Wskaźnik udziału		Relacja do wykonanych dochodów					
	dochodów własnych w dochodach ogółem	wydatków majątkowych w wydatkach ogółem	wyniku budżetu	wyniku operacyjnego	wyniku operacyjnego powiększonego o dochody ze sprzedaży majątku	łącznej kwoty spłat bez uwzględnienia wyłączeń	łącznej kwoty długu	
							bez uwzględnienia wyłączeń	z uwzględnieniem wyłączeń***
JST województwa ogółem*	53,1	14,6	3,5	7,1	9,18	4,7	38,1	34,4
Województwo samorządowe	60,7	27,4	19,6	27,0	27,10	9,3	29,8	25,5
Powiaty	40,3	9,1	8,1	5,8	8,23	3,1	21,3	21,1
Bolesławiecki	30,6	12,1	2,5	2,9	2,91	1,7	16,7	16,7
Dzierżoniowski	34,4	6,0	5,6	6,4	7,22	1,5	2,8	2,8
Głogowski	36,8	4,2	-1,6	1,1	1,13	2,0	15,8	15,8
Górowski	27,3	11,4	4,1	5,4	5,37	1,0	34,6	34,6
Jaworski	42,8	4,2	22,2	8,5	8,52	2,1	9,0	9,0
Jeleniogórski	46,4	3,3	11,1	5,9	7,77	1,8	16,2	16,2
Kamiennogórski	37,6	2,7	9,6	3,7	3,79	0,4	15,3	15,3
Kłodzki	30,1	5,8	10,5	5,5	5,59	6,7	13,9	13,9
Legnicki	52,4	11,7	2,8	4,7	4,85	1,4	21,5	21,5
Lubański	29,0	10,5	1,1	3,2	3,16	6,1	27,7	25,2
Lubiński	43,4	2,3	10,7	4,7	6,03	2,5	33,3	33,3
Lwówecki	27,0	19,5	-0,7	9,9	10,03	2,9	13,1	13,1
Milicki	32,5	6,1	1,8	3,6	4,37	3,7	31,3	31,3
Oleśnicki	42,9	10,7	4,9	5,5	8,44	3,5	32,0	32,0
Oławski	45,2	10,2	8,2	6,2	6,54	1,9	19,1	19,1
Polkowicki	51,3	15,9	14,8	6,6	9,86	1,7	22,9	22,9
Strzebiński	26,5	8,5	5,7	7,8	8,03	1,9	13,7	13,7
Średzki	40,9	26,2	6,1	7,3	7,41	0,7	19,1	19,1
Świdnicki	36,0	7,4	2,5	4,4	4,61	3,9	25,0	25,0
Trzebnicki	46,7	16,2	6,1	9,3	9,29	3,7	26,4	26,4
Wałbrzyski	37,9	7,6	6,7	9,0	8,97	7,9	20,2	20,2
Wolowski	27,3	4,7	3,4	3,9	4,30	4,0	37,6	37,6
wrocławski	72,4	20,8	29,8	11,2	35,30	3,3	15,8	15,8
Ząbkowicki	37,2	4,1	11,7	7,5	7,53	3,4	36,1	33,6
Zgorzelecki	41,9	3,3	0,6	1,3	1,59	1,9	13,9	13,0
Złotoryjski	26,7	10,2	2,9	3,4	3,41	1,5	38,6	38,6
Miasta na prawach powiatu	58,8	14,7	-3,6	2,7	5,29	5,0	59,0	50,7
Jelenia Góra	43,9	10,4	1,6	0,9	2,67	6,9	34,2	16,3
Legnica	51,7	12,2	0,7	3,7	10,94	3,0	42,9	42,9
Wałbrzych	43,7	24,7	-2,4	3,7	4,49	5,4	77,7	54,0
Wrocław	63,7	14,0	-5,0	2,6	4,96	4,9	60,8	54,8
Gminy ogółem*	51,6	14,4	4,9	7,8	9,69	4,3	29,9	28,4
Gminy miejskie	54,2	12,7	3,3	5,4	7,61	3,9	31,7	30,4
Bielawa	40,0	16,0	-1,2	1,4	4,71	2,8	26,5	26,5
Boguszów-Gorce	46,1	8,6	6,5	2,3	4,73	3,0	10,3	10,3
Bolesławiec	56,3	3,0	6,6	2,7	5,51	4,5	13,4	13,4
Chojnów	45,5	6,3	2,7	4,4	6,65	1,8	9,8	9,8
Duszniki-Zdrój	62,7	17,6	9,5	-1,0	9,93	8,4	37,6	28,5
Dzierżoniów	48,7	12,8	6,7	7,9	9,36	5,7	33,4	33,4
Głogów	60,4	12,9	3,9	7,2	8,90	5,9	45,9	45,9
Jawor	52,4	31,5	-12,1	7,4	8,07	3,2	30,2	30,2
Jedlina-Zdrój	44,5	20,4	-3,3	3,1	7,66	7,1	42,7	21,6
Kamienna Góra	47,3	21,2	-5,4	1,9	3,79	3,1	47,5	47,5
Karpacz	73,5	15,4	-2,0	10,1	11,06	2,1	50,1	50,1
Kłodzko	47,1	13,4	3,5	5,2	7,13	4,3	23,7	23,7
Kowary	44,1	6,9	7,7	4,3	6,93	2,4	18,3	18,3
Kudowa-Zdrój	46,2	16,2	2,8	3,3	6,61	5,2	38,9	31,6
Lubań	49,9	7,5	6,0	5,2	7,09	4,0	34,7	34,7
Lubin	61,6	7,2	11,7	10,3	11,18	3,0	40,2	40,2
Nowa Ruda	48,8	15,6	-3,4	1,2	3,52	4,4	43,9	30,9
Oleśnica	53,3	15,3	-5,6	2,2	2,94	2,2	3,7	3,7
Oława	54,0	12,7	6,8	10,2	11,98	4,5	27,1	27,1
Piechowice	60,7	10,6	5,5	8,9	9,10	2,8	1,1	1,1
Piława Górna	48,3	7,2	19,8	5,6	7,60	2,0	13,4	13,4
Polanica-Zdrój	53,5	24,7	9,7	5,4	12,59	3,6	1,7	1,7
Szczawno-Zdrój	68,3	29,5	-10,3	-2,3	3,25	3,0	33,4	33,4
Szklarska Poręba	65,8	27,3	-8,4	3,2	7,57	5,6	31,8	31,8
Świdnica	56,6	10,1	3,6	5,0	9,00	3,5	40,3	40,3
Świebodzice	54,3	9,0	3,1	5,4	6,97	3,6	14,0	14,0
Świeradów-Zdrój	56,8	9,4	3,9	-0,3	7,17	9,1	68,3	43,7
Wojcieszów	45,9	6,8	12,2	9,2	10,69	4,9	22,8	11,9
Zawidów	44,3	10,3	7,7	6,1	7,32	5,0	7,6	7,6

Jednostki samorządu terytorialnego	Wskaźnik udziału		Relacja do wykonanych dochodów					
	dochodów własnych w dochodach ogółem	wydatków majątkowych w wydatkach ogółem	wyniku budżetu	wyniku operacyjnego	wyniku operacyjnego powiększonego o dochody ze sprzedaży majątku	łącznej kwoty spłat bez uwzględnienia wyłączeń	łącznej kwoty długu	
							bez uwzględnienia wyłączeń	z uwzględnieniem wyłączeń***
Zgorzelec	54,7	6,3	-0,9	0,3	1,86	1,4	54,5	48,2
Złotoryja	52,6	15,9	4,2	5,3	7,40	2,0	34,7	34,7
Gminy wiejskie	51,6	17,0	6,9	11,4	12,99	3,6	23,4	22,6
Bolesławiec	51,4	18,4	10,0	18,0	20,66	0,1	0,2	0,2
Borów	41,2	7,7	13,7	10,2	10,22	2,3	15,6	15,2
Chojnów	49,6	13,1	5,9	7,5	9,97	4,0	28,3	28,3
Cieplowody	49,2	1,5	40,0	4,5	4,57	3,7	2,8	2,8
Cieszków	33,9	10,3	4,6	7,6	7,94	3,2	18,8	11,7
Czarny Bór	54,4	24,6	22,7	10,4	10,47	5,5	12,0	11,1
Czernica	53,7	22,4	4,7	9,1	17,82	2,5	24,1	24,1
Długoleka	52,6	27,6	-5,5	16,0	16,33	4,2	23,9	23,9
Dobromierz	39,9	36,1	-4,0	9,9	11,27	3,8	48,0	48,0
Dobroszyce	50,9	12,7	30,1	7,7	24,92	4,4	18,3	18,3
Domaniów	42,5	16,3	3,9	7,6	7,58	3,5	30,8	30,8
Dziadowa Kłoda	30,2	6,2	6,8	7,1	7,28	3,2	11,2	11,2
Dzierżoniów	40,1	12,3	14,2	11,3	12,29	5,4	20,0	20,0
Gaworzyce	44,3	17,5	15,1	9,4	9,62	5,1	34,3	9,9
Głogów	54,7	17,9	-2,2	8,1	8,25	2,5	15,5	15,5
Grębocice	68,7	19,0	11,2	17,3	17,35	0,2	0,9	0,9
Gromadka	64,2	18,9	23,1	9,5	27,65	1,7	2,2	2,2
Janowice Wielkie	40,7	2,0	12,1	6,4	6,86	5,4	16,4	16,4
Jemielno	31,1	8,7	13,1	7,7	7,80	3,3	19,3	19,3
Jerzmanowa	71,5	31,4	-4,1	16,0	16,06	1,9	41,4	41,4
Jeżów Sudecki	52,6	14,3	9,2	16,9	17,61	3,6	7,0	7,0
Jordanów Śląski	44,9	10,6	10,3	9,2	9,68	2,0	9,5	9,5
Kamieniec Żąbkowicki	51,0	27,3	0,4	8,4	9,58	1,8	40,2	40,2
Kamienna Góra	42,8	13,0	5,5	7,4	10,01	5,2	10,9	8,2
Kłodzko	41,2	15,6	2,4	2,7	4,05	6,4	44,6	44,6
Kobierzyce	70,9	30,5	6,3	26,8	26,88	0,7	17,3	17,3
Kondratowice	41,2	2,9	4,0	1,4	3,55	1,2	17,3	17,3
Kostomłoty	42,4	14,1	10,9	14,5	15,07	2,3	11,7	11,7
Kotla	51,7	7,0	17,7	7,1	8,79	2,8	26,0	26,0
Krośnice	51,7	8,4	4,6	7,9	9,43	8,0	56,7	56,7
Krotoszyce	56,2	15,9	4,2	5,8	6,64	2,4	17,3	17,3
Kunice	57,0	12,3	-2,1	4,2	4,87	3,9	32,8	32,8
Legnickie Pole	59,7	24,2	-5,5	7,4	7,43	2,9	11,1	11,1
Lewin Kłodzki	34,3	35,3	-0,4	5,6	8,29	3,4	11,2	1,8
Lubań	41,2	16,4	-2,8	6,7	6,99	2,2	21,7	21,7
Lubin	66,0	9,0	8,1	7,4	8,33	2,1	30,5	30,5
Łagiewniki	45,3	9,2	19,6	9,4	9,43	1,9	11,0	11,0
Malczyce	39,0	8,9	7,2	6,0	6,82	4,4	18,3	18,3
Marcinowice	49,5	19,2	20,6	7,8	8,16	3,9	21,1	21,1
Marciszów	36,3	7,4	6,7	9,1	10,80	5,9	24,7	8,0
Męcinka	57,0	8,3	21,0	4,8	5,55	3,7	20,7	20,7
Mietków	53,9	1,9	11,4	4,0	8,43	3,9	19,9	19,9
Miękinia	49,1	19,1	4,1	12,9	13,91	2,5	30,9	30,9
Miłkowice	44,7	15,1	-0,9	8,7	8,74	4,3	39,2	39,2
Mściwojów	48,7	11,3	20,1	7,6	15,61	4,2	18,7	14,9
Mysłakowice	47,9	4,3	6,1	4,6	4,98	2,7	15,8	15,8
Niechlów	34,2	12,8	9,0	4,7	4,79	2,6	17,2	17,2
Nowa Ruda	43,1	9,3	12,3	6,3	7,71	4,9	23,2	22,6
Oleśnica	49,6	14,5	5,1	10,0	11,21	2,5	33,6	33,6
Oława	55,5	13,0	11,8	15,8	16,04	5,6	21,4	21,4
Osiecznica	50,1	5,8	24,1	24,3	25,10	1,8	0,6	0,6
Paszowice	50,9	27,9	-9,7	5,3	5,82	1,8	20,4	9,9
Pęcław	34,3	8,9	7,4	6,7	8,92	4,1	35,3	32,6
Pielgrzymka	37,8	12,2	5,8	6,4	6,66	2,9	32,6	25,6
Platerówka	43,0	8,8	7,0	3,1	3,18	0,6	2,9	0,0
Podgórzyn	51,8	9,5	12,2	7,9	12,18	3,4	49,8	49,8
Przeworno	30,3	6,6	3,2	5,4	5,70	2,9	12,6	12,6
Radwanice	56,0	37,1	-4,0	19,3	19,72	5,0	13,4	13,4
Rudna	67,6	8,9	8,2	9,8	10,45	0,0	0,0	0,0
Ruja	42,2	8,9	11,1	6,3	6,34	3,2	17,9	17,9
Siekierczyn	44,2	7,7	6,6	7,5	8,25	2,7	13,6	11,6
Stara Kamienica	44,0	9,1	3,7	5,7	5,87	8,8	58,2	46,5
Stare Bogaczowice	36,1	11,1	12,6	11,5	12,78	0,0	0,0	0,0
Stoszowice	38,0	6,6	5,7	5,0	5,37	6,7	56,9	46,8
Sulików	53,5	4,1	8,6	8,3	8,46	4,3	16,7	16,7
Świdnica	50,2	12,6	8,2	10,6	13,17	4,4	46,2	46,2
Udanin	50,8	11,3	19,2	8,3	10,19	2,9	31,4	31,4

Jednostki samorządu terytorialnego	Wskaźnik udziału		Relacja do wykonanych dochodów					
	dochodów własnych w dochodach ogółem	wydatków majątkowych w wydatkach ogółem	wyniku budżetu	wyniku operacyjnego	wyniku operacyjnego powiększonego o dochody ze sprzedaży majątku	łącznej kwoty spłat bez uwzględnienia wyłączeń	łącznej kwoty długu	
							bez uwzględnienia wyłączeń	z uwzględnieniem wyłączeń***
Walim	48,1	7,8	13,3	10,5	11,70	7,1	31,9	31,9
Warta Bolesławiecka	42,5	10,4	0,1	7,7	7,71	0,3	0,6	0,6
Wądroże Wielkie	44,5	4,5	11,5	8,4	8,82	54,5	53,5	52,4
Wińsko	33,2	31,3	-23,8	4,3	5,11	2,7	36,6	29,1
Wisznia Mała	53,8	17,3	7,1	14,7	15,95	5,3	47,7	47,7
Zagrodno	51,5	10,7	6,7	12,4	12,43	1,0	1,0	1,0
Zawonia	51,7	6,0	25,0	18,0	18,10	2,8	6,7	6,7
Zgorzelec	56,1	16,0	2,8	10,4	12,63	6,4	47,7	47,7
Złotoryja	43,7	13,9	-1,1	6,5	7,28	5,0	27,1	27,1
Zórawina	49,4	24,3	2,6	13,8	14,41	3,9	4,5	4,5
Żukowice	59,6	13,4	22,6	14,6	15,78	3,6	15,4	10,9
Gminy miejsko-wiejskie	49,5	13,5	4,5	6,6	8,48	5,2	34,1	32,0
Bardo	51,2	16,1	12,1	1,6	3,34	5,5	40,2	23,3
Bierutów	36,6	10,4	-0,8	4,0	4,38	5,2	55,1	55,1
Bogatynia	70,9	1,2	6,3	4,8	5,54	5,4	22,0	22,0
Bolków	43,9	3,7	14,8	8,2	8,93	12,0	19,4	11,5
Brzeg Dolny	59,6	18,3	-1,7	8,7	10,59	3,2	26,2	26,2
Bystrzyca Kłodzka	41,4	11,5	11,5	8,7	8,99	5,3	29,9	29,9
Chocianów	44,3	8,9	-1,5	1,1	3,70	4,1	26,3	26,3
Gluszyca	37,4	14,0	12,6	5,1	9,89	9,1	37,7	37,7
Góra	40,0	12,6	0,2	3,8	5,10	5,7	43,1	43,1
Gryfów Śląski	38,0	12,7	4,5	9,6	10,83	10,2	25,2	16,9
Jaworzyna Śląska	54,2	7,4	15,4	0,4	4,16	5,0	41,2	25,8
Jelcz-Laskowice	56,6	18,0	5,3	15,5	15,91	2,1	5,1	5,1
Kąty Wrocławskie	60,7	21,7	5,9	16,8	16,90	4,9	27,2	27,2
Łądek-Zdrój	49,0	20,1	4,7	1,9	14,22	6,0	37,0	37,0
Leśna	34,7	4,2	1,1	2,7	3,51	2,0	6,6	6,6
Lubawka	35,2	9,4	5,5	9,2	9,71	1,4	23,4	18,1
Lubomierz	23,9	1,8	11,6	4,1	5,83	11,8	26,2	26,2
Lwówek Śląski	44,2	8,0	3,1	7,6	9,13	4,6	20,2	20,2
Mieroszów	53,7	17,1	16,7	4,8	9,96	4,0	13,8	13,8
Międzybórz	37,1	6,1	3,8	3,1	4,12	7,4	34,9	25,4
Międzylesie	32,0	7,8	3,8	4,3	4,79	2,6	0,4	0,4
Milicz	41,6	12,4	7,7	7,4	12,19	3,4	34,8	30,8
Mirsk	32,0	17,7	4,0	9,4	10,15	7,6	37,5	20,0
Niemcza	43,6	16,4	16,2	2,3	3,16	4,0	22,5	21,4
Nowogrodziec	43,5	13,3	1,9	4,7	5,24	3,1	31,2	31,2
Oborniki Śląskie	51,3	13,2	5,1	6,2	8,97	3,8	40,5	40,5
Olszyna	36,5	15,3	8,7	8,4	9,24	10,6	22,3	22,3
Pieńsk	40,4	20,6	0,1	3,8	5,71	2,6	23,0	17,9
Pieszycy	39,2	12,3	5,0	7,4	11,96	3,8	22,6	22,6
Polkowice	72,4	17,9	-3,5	6,4	6,69	6,7	39,3	39,3
Prochowice	47,4	10,0	2,7	1,4	2,24	5,2	27,8	27,8
Prusice	42,9	12,0	14,8	7,1	19,50	4,0	59,9	59,9
Przemków	41,2	5,9	9,0	3,6	3,87	3,8	45,7	45,7
Radków	47,9	8,9	15,7	4,4	9,03	4,8	30,7	25,7
Siechnice	55,2	17,9	1,3	8,1	8,75	6,0	56,0	56,0
Sobótka	55,7	15,4	12,6	9,2	13,85	0,9	8,4	8,4
Stronie Śląskie	48,3	15,7	-7,0	0,8	5,70	3,7	13,6	13,6
Strzegom	56,6	11,4	6,7	9,0	10,12	5,5	34,9	34,9
Strzelin	52,9	12,9	0,1	7,4	9,03	5,8	51,3	51,3
Syców	45,3	10,6	2,1	5,0	6,28	5,8	25,4	25,4
Szczytna	37,4	9,1	9,8	6,3	8,29	4,2	13,0	12,4
Ścinawa	42,0	30,7	-7,7	3,0	3,16	7,2	69,5	52,1
Środa Śląska	54,1	10,8	10,4	10,1	11,15	4,0	30,4	30,4
Świerzawa	31,6	7,7	9,2	5,7	6,64	4,6	30,9	30,9
Trzebnica	47,3	12,5	1,0	4,5	5,48	4,5	57,5	57,5
Twardogóra	51,8	11,9	1,9	7,4	7,93	6,7	23,0	23,0
Wąsosz	36,7	11,0	2,7	5,3	5,46	3,5	26,0	26,0
Węglińiec	43,7	22,5	4,2	11,4	12,47	3,6	30,3	26,2
Wiązów	38,8	6,4	10,7	10,0	11,84	2,4	14,9	7,2
Wleń	34,0	26,2	11,7	3,5	4,19	21,6	40,2	33,6
Wolów	45,8	10,3	0,6	2,0	4,85	8,0	57,9	51,1
Ząbkowice Śląskie	48,6	19,9	-2,0	2,8	5,48	6,3	40,5	36,5
Ziębice	40,7	14,8	-1,3	2,8	4,75	3,4	18,4	18,4
Złoty Stok	43,0	14,7	21,1	3,3	4,80	5,6	54,9	41,6
Żarów	52,3	16,1	2,9	6,1	8,87	5,1	57,6	48,1
Żmigród	42,1	5,8	3,4	4,6	6,67	4,3	47,0	47,0

*** Kredyty i pożyczki oraz wyemitowane papiery wartościowe na realizację programów, projektów lub zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 u.f.p.

Analizę sporządzili:

Ewa Dudek (cz. 4 i 7)

Magdalena Głowacz (cz. 1 oraz tabele, rysunki, kartogram i zestawienia)

Patrycja Jojnowicz (cz. 2 i 3)

Wojciech Kańczuga (cz. 9)

Małgorzata Kowalska (cz. 5 i 6)

Magdalena Orlikowska (cz. 10 i 11)

Mariola Zakrzewska (cz. 8)